

8394

БІБЛІОТЕКА
Київської
№

ЗАКОН

ПРО ВИБОРИ

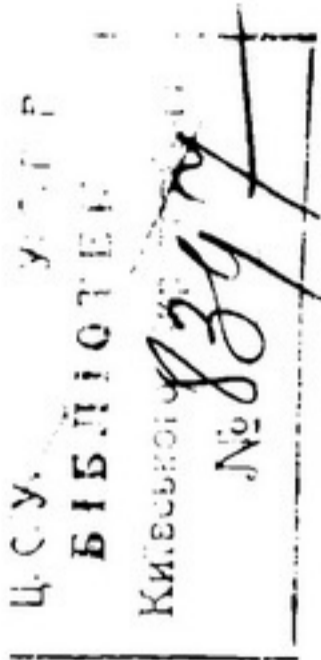
до Установчих Зборів

Української Народної Республіки.

BC 2682

Офіційно.

ЗАКОН

ПРО ВИБОРИ

до Установчих Зборів
УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.

Видання Головної Комісії по справах виборів до Українських
Установчих Зборів.

К И І В.

Друкарня Київської Губернської Народної Управи.
Володимирська, № 33.

1917.

Центральна наукова
БІБЛІОТЕКА АН УРСР
Інв. № 1968,

2792-29

ПОСТАНОВИ

Української Центральної Ради що-до затвердження закону про вибори до Українських Установчих Зборів.

I.

Згідно з Універсалом 7 листопада 1917 р. Українська Центральна Рада за внесенням комісії для виготовлення проекту Закону про вибори до Установчих Зборів Української Народної Республіки постановила:

1. Затвердити розділ 1 (глав. I—X) Закону про вибори до Установчих Зборів Української Народної Республіки.

2. Здати роботу по переведенню виборів на Головну Комісію по справах виборів до Українських Установчих Зборів та на існуючі окружні, повітові та городські комісії по справах виборів до Російських Установчих Зборів.

3. Здати роботу по складанню виборчих списків на ті установи, котрі вели цю роботу підчас виборів до Російських Установчих Зборів.

4. Доручити Генеральному Секретаріатові звернутися до губерніяльних, повітових народних (земських) та городських управ і судових установ з пропозицією ствердити своїх представників в виборчих комісіях, котрим доручається переведення виборів до Установчих Зборів Української Народної Республіки.

5. Здати на Генеральне Секретарство Внутрішніх Справ безпосередні виконавчі заходи, потрібні щоб технічно налагодити вибори до Українських Установчих Зборів для найшвидшого їх переведення та успішного ходу.

6. Розв'язувати сумніви, які виникатимуть при переведенню цього Закону, доручається Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів, яка стоїть на чолі всієї виборчої справи.

7. Вибори членів Установчих Зборів Української Народної Республіки від місцевостей, населенню яких ст. 2-м цього Закону залишається право заявляти про своє бажання взяти участь у виборах до Українських Установчих Зборів, перевести негайно після відповідних заяв про це органів місцевого самоврядування тих місцевостей.

Київ, 11—XI—1917 р.

II.

1. Затвердити розділ II Закону про вибори до Установчих Зборів Української Народної Республіки.

2. Здати на Генеральне Секретарство Військових Справ безпосередні виконавчі заходи потрібні, щоб технічно налагодити вибори до Українських Установчих Зборів для найшвидшого їх переведення та успішного ходу.

3. Розв'язувати сумніви, які виникатимуть при переведенню цього Закону, а також видавати постанови в розвиток і доповнення цього Закону доручається Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

Київ 16—XI—1917 р.

З оригіналом протоколу згідно:

Тов. Голови Української Центральної Ради **Ан. Ніковський.**

Секретарь **Я. Левченко.**

Зтвердив: Генеральний Писарь України **О. Лотоцький.**

Закон про вибори до Установчих Зборів Української Народньої Республіки.

Розділ перший.

ГЛАВА І.

Загальні статті.

1. Установчі Збори Української Народньої Республіки складаються з членів, обраних людністю на основі загального, без різниці полу, і рівного виборчого права, через безпосередні вибори і таємне голосування, з додержанням принципу пропорціонального представництва.

2. Для переведення виборів до Українських Установчих Зборів утворюються такі виборчі округи:

Волинська (за винятком частин, зайнятих ворогом), Катеринославська, Київська, Полтавська, Подільська, Харківська (з прилученням Грайворонського повіту Курської губ.), Херсонська, Чернігівська (з прилученням Путивльського повіту Курської губ.).

Понад те утворюються виборчі округи: Острогожська, в яку входять Острогожський, Валуйський, Бірючський і Богучарський повіти Вороніжської губ. та Новооскольський повіт Курської губернії; Таврійська, в яку входять Бердянський, Дніпровський та Мелітопольський повіти Таврійської губернії.

Крім того, полишається право окремим адміністративним одиницям, сумежним зазначеній в сім Законі території, заявити по день складання списків Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів постановою повітового народнього (земського) зібрання про своє бажання взяти участь в виборах до Українських Установчих Зборів—і тоді Комісія прилучає їх до сумежної виборчої округи.

Кількість членів Українських Установчих Зборів, що мають бути обрані від кожної округи, встановлюється осібно.

Для подання голосів виборчі округи діляться на виборчі участки.

ГЛАВА ІІ.

Про виборче право.

3. Право участі в виборах до Установчих Зборів Української Народньої Республіки мають громадяне Російської Республіки обох полів, котрим до дня виборів вийде 20 років.

Примітка. Служащі у війську мають право участі в виборах, як що до дня виборів вони дійдуть літ, установлених для останнього дострокового призову. Основи, на яких вони приймають участь у виборах, встановлені розділом II цього Закону.

4. В виборах не беруть участі признані законним порядком за безумних або божевільних, а також глухонімі, котрі під опікою.

5. Права участі в виборах позбавляються:

1) засуджені правосильними судовими вироками, коли їм раніш не повернуто прав стану: а) на каторжні роботи (в каторгу), доки не минуло десятих років по відбутті цієї кари, б) на заслання, на завдання в арештанські роти, на посадження в поправчий дім, тюрму або кріпость, з позбавленням чи обмеженням прав стану—доки не вийшло 5 років по одбутті кари;

2) засуджені за крадіж, за винятком зазначеного в пункті 2 статті 171 Устави про кари, до котрих присуджують мирові судді (Звід зак., т. XV, вид. 1914), за шахрайство, за присвоєння або розтрату довіреного добра, за винятком розтрати, зазначеної в другій частині ст. 177 тієї ж Устави і в другій частині ст. 1681 (по Продовженню 1912 р.) Уложення про кари уголовні і поправчі (Зв. зак., т. XV), переховування краденого, покуп або прийняття в заставу способом промислу свідомо краденого, фальшивство, лихварство, давання й брання хабарів, а також за зводництво і потурання розпусті (Зв. зак., т. XV, Статут Карний, вид 1909 р., ст. 524-526, 526¹, 527 і 529), так само за вчинки, що мали на меті порушити вільність і правильність виборів у законодавчі установи і в органи самоврядування,—доки не вийшло 3 літ по одбутті кари;

3) невинятні довжники, признані правосильною судовою постановою зловмисними банкрутами, доки не вийшло 3 літ по таким признанні, і

4) служащі у війську, що самовільно покинули військо (Постанов. Уряд. Рос. Респ. 26 травня 1917 р., Збір законів, ст. 683, прик. армії і флоту 31 травня 1917 р., № 17) за винятком тих з поміж них, котрі до виходу строку, призначеного на оскарження виборчих списків, представлять палезні посвідчення або в тім, що їх відлука признана вартою уваги, або в тім, що вони своєю провину надолужили дальшою славною службою, або в тім, що суд вироком їх оправдав чи то засудив на кару, несполучену з позбавленням прав.

6. Служащі у війську, незалежно від випадків, перелічених в попередній (5) статті, позбавляються права участі в виборах також і тоді, коли правосильними вироками признано їх винуватими в злочинствах, указаних в частині третій статті 162 і в статті 163 Військової Карної Устави (Зв. Військ. пост 1869 р., кн. XXII, вид. 4) і в частині третій статті 162 і в статті 163 Військово-Морської Карної Устави (Зв. Морськ. пост., кн. XVI, вид. 1915 р.), а також у відповідних злочинствах, зазначених в ст. 165¹ Військової Устави Карної і в примітці до ст. 165 Військов.-Морської Карної Устави,—як що винуватець добровільно не покрити рострачене й переведене добро, (Зв. Військ. Пост. 1869 р., кн. XXII, вид. 4, ст. 168, Зв. і Морськ. Пост., кн. XVI, вид. 1915 р., ст. 167), а та-

кож як від дня одбуття карі не вийшло 3 літ. Кому поміж служащих у війську одбуття накладених на них судом кар (ст. 5 і 6) одкладено до кінця війни, того не позбавляється права участі в виборах.

7. Право участі в виборах в кожному виборчій участкові мають лиш особи записані в виборчий список участка.

8. Право бути обраним в кожній виборчій окрузі належить кожній особі, яка має право участі в виборах (ст. 3—6), хоч-би її було записано до виборчого списку в другій окрузі або зовсім не було записано до виборчих списків.

Примітка: Стаття 117 Стат. про губ. і повіт. земські установі, до Українських Установчих Зборів не стосується.

9. Не допускаються до участі в виборах ті з поміж записаних у виборчих списках осіб, котрі до часу виборів втратять свої виборчі права (ст. 4—5), а також і ті, котрі до того часу будуть позбавлені волі, або на підставі правосильних судових вироків, або в наслідок притягнення судовою владою як обвинувачених за якесь злочинство, з призначенням для них—держання під сторожею за спосіб перепинення.

10. Члени роду, що царював у Росії, не можуть а ні вибирати, а ні бути обрані до Українських Установчих Зборів.

ГЛАВА III.

Про установи, котрі завідують переведенням виборів до Українських Установчих Зборів.

11. Переведення виборів доручається:

- 1) Головній, окружним, повітовим і городським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів та участковим виборчим комісіям і
- 2) городським і поселковим управам та волостним народним (земським) управам.

12. Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів знаходжується при Українській Центральній Раді. В її склад входять: голова і 15 членів по обранню Української Центральної Ради.

Примітка. При розгляді питань що-до окремих груп і категорій виборців: від різних національностей, крайніх земель, то-що, на засідання Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів запрошуються з дорадчим голосом представники тих груп чи категорій виборців.

13. Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів доручається:

- 1) загальне пильнування ходу виборів і обміркування засобів, необхідних для їх прискорення;
- 2) вироблення і видання загальних інструкцій та постанов на доповнення чи розвиток сього Закону та інструкцій про його здійснення;
- 3) складання списку осіб, обраних у члени Українських Установчих Зборів,

4) заходи до оброблення статистичних та інших даних що-до виборів до Українських Установчих Зборів

і 5) розпорядження кредитами, що відпускаються Українською Центральною Радою на переведення виборів.

14. Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів передає Українським Установчим Зборам після їх відкриття виборове діловодство, прислане від окружних комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

15. Окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів утворюється в кожній виборчій окрузі, має на чолі голову губерніяльних (областних) народніх (земських) зборів або його заступника та складається з товарища председателя окружного суду по адміністративному відділу або його заступника, двох членів, обраних городською управою губерніяльного (областного) города і двох членів, обраних губерніяльною (областною) народньою (земською) управою.

Понад те в склад комісії після вказаного в ст. 51 строку входять з правами членів по одній особі від кожної групи виборців, котра подала кандидатський список (ст. 44), так і по одному члену від рад селянських, робітничих і солдатських депутатів губерньського города.

16. Окружним комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів доручається: доглядати за вчасним утворенням і відкриттям повітових комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, 2) затверджувати поділ виборчих участків після внесення повітових і городських комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів і розглядати всі заяви про недоладности, допущені при тому поділі, 3) оповіщувати до загальної відомости той день, коли городські і поселкові управи і волостні народні (земські) управи мають приступити до складання виборчих списків, наглядати, щоб ці списки були вчасно скінчені і виставлені до загального перегляду; 4) приймати і розглядати кандидатські списки, нумерувати їх, виставляти їх на загальний перегляд і передавати списки повітовим і городським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів городським і поселковим управам та волостним народнім (земським) управам і участковим виборчим комісіям; 5) робити розпорядження про придбання виборчих конвертів, виборчих карток, то-що, або здавати цю справу на повітові і городські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів, 6) переводити підрахунок голосів в окрузі, вияснити результати виборів і оповіщати їх до загальної відомости, 7) видавати членам Українських Установчих Зборів належні посвідчення про їх обрання, 8) передавати все виборове діловодство Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів і 9) порядкувати кредитами, призначеними для переведення виборів в данній окрузі.

17. Повітова комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів має на чолі адміністративного суддю і складається з двох мирових суддів по обранню мирового з'їзду чи тої установи, яка його заступає, з двох членів по обранню повітової народньої (земської) управи і двох по обранню місцевої городської управи.

Понад те при розгляді комісією справ, зазначених в п.п. 1—3, 5 і 6 ст. 19, в склад комісії після вказаного в ст. 51 строку, входять, з правами членів, по одній особі від кожної групи виборців, що подала кандидатський список і вказала свого представника до цієї комісії (ст. 44) і по одному члену від рад селянських, робітничих і салдатських депутатів повітового міста.

18. В губерніяльних (областних) містах і в містах з населенням понад 50000 жителів утворюються особні міські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів. Ці комісії мають на чолі члена окружного суду, по обранню суду, і складаються з двох мирових суддів по обранню мирового з'їзду чи тої установи, яка його заступає, і чотирьох членів по обранню місцевої міської управи.

Понад те при розгляді міськими комісіями по справах виборів до Українських Установчих Зборів комісіями справ, зазначених в п. п. 1—3, 5 і 6 ст. 19, в склад комісій, після вказаного в ст. 51 строку входять, з правами членів, по одній особі від кожної групи виборців, що подала кандидатський список і вказала свого представника до цієї комісії (ст. 44) і по одній особі від рад селянських, робітничих та салдатських депутатів даного міста.

В склад повітових комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, що знаходяться в зазначених в цій статті містах, замість членів від міської управи, входять члени по обранню повітової народної (земської) управи.

19. Повітовим і міським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів доручається: 1) наглядати за вчасним утворенням і відкриттям участкових виборчих комісій, 2) представляти окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів проекти поділу повіту або міста на виборчі частки, 3) наглядати, щоб виборчі списки були вчасно скінчені і виставлені до загального перегляду, 4) розглядати протести і скарги на складання виборчих списків, а також на інші неправильні вчинки міських, поселкових управ і волостних народних (земських) управ, 5) дбати за оповіщення виборців про кандидатські списки, 6) визначати кількість поданих по повіту і місту голосів за кандидатські списки і 7) передавати виборче діловодство окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

20. Участкова виборча комісія складається з чотирьох членів по обранню міської чи поселкової управи або волостної народної (земської) управи, в тім числі голови і секретаря.

Понад те, в склад комісії входять з правами членів по одній особі від кожної групи виборців, що подала кандидатський список і вказала свого представника до цієї комісії (ст. 44).

21. Участковим виборчим комісіям доручається в данім виборчій частковій приймати виборчі картки і робити перший їх підрахунок.

22. Установи місцевого урядування і самоврядування повинні допомагати комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів і участковим виборчим комісіям у виконанні покладених на них цим законом обов'язків.

23. Всякі акти і листи по справах виборів до Українських Установчих Зборів, як ті, що подаються урядовим, судовим, адміністративним і громадсь-

ким установам і урядовим особам всіх відомств і установ, так і ті, що видаються від цих установ і осіб, вільні від гербової та інших оплат.

ГЛАВА ІV.

Про виборчі списки.

24. Для переведення виборів до Українських Установчих Зборів складаються списки виборців, окремо по кожному виборчому участку.

Ніхто не може бути вписаний у виборчі списки більш як в одному участку.

25. Складання виборчих списків доручається городським і поселковим управам і волостним народнім (земським) управам по приналежності.

26. День, коли ці управи (ст. 25) беруться до складання виборчих списків, визначається розпорядженням Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів і оголошується окружними комісіями до загальної відомости таким способом, який найбільше забезпечує широке оповіщення про це людности.

27. У виборчий список участка вписуються особи, що мають право участі в виборах, живуть в участку по день початку складання виборчого списка, хоч би вони на час і відлучилися з цього участку.

28. Особи, що прибули в межі виборчого участку пізніше того дня, коли було розпочато складання виборчих списків (ст. 26), можуть бути заведені в виборчий список участка лиш на підставі їх про те заяв, які треба подавати в городську чи поселкову управу або в волостну народню (земську) управу через весь час складання списків і ще п'ять днів по тім дні, коли списки будуть оголошені до загальної відомости. Разом з тою заявою вони подають також заяви про вилучення їх із списків по попередньому місцю перебування, і ця заява пересилається управою куди слід.

Примітка: 1) Військові чини: а) увільнені від військової служби призова 1895, 1896, 1897, 1898 і 1899 р.р.; б) увільнені назавше або тимчасово від військової служби по хворобі чи по раненню; в) що поступили на лікування до госпиталів і лазаретів, а також ті, що повертаються з госпиталів та лазаретів до військових частин, г) що користуються тимчасовим одпуском і командіровкою, переведені по розпорядженню начальства в склад інших військових частин, а також всі особи, що змінили місце свого перебування по причині евакуації або інших розпоряджень начальства можуть бути вписані в додаткові виборчі списки по новому місцю їх перебування чи перебування до дня, призначеного для остаточного оголошення виборчих списків, 2) перелічені вище виборці вписуються в додаткові виборчі списки лише після їх про те заяв. При поданні тих заяв військові чини і особи повинні обов'язково подати проходні свідоцтва, пашпорти або інші відповідні їм документи, на котрих установи, що складають виборчі списки, роблять помітку, яка свідчить про внесення в список тих, хто такі документи подав.

29. В виборчій списковій пишеться прізвище актове або кличне кожного виборця, його ймення, по батькові, літа і місце проживання виборця. Список для кожного участка укладається в альфавитнім порядкові прізвищ.

30. Виборчий список зараз по його виготовленні і в кожному разі, не пізніше як за 17 днів до дня виборів, оповіщається до загальної відомости способом, який найбільш забезпечує можливість перегляду цього списку.

31. На протязі 10 днів по оповіщенні виборчого списку до загальної відомости, представник місцевої адміністративної влади може заявляти протести, а особи, що мають право участі в виборах, можуть подавати скарги на неправильність чи неповність цього списку. Ці протести й скарги подаються до городської чи поселкової управи або волостної народньої (земської) управи.

32. Городська чи поселкова управа або волостна народня (земська) управа своєю силою полагоджує, коли визнає вартими уваги: 1) скарги на невнесення в виборчі списки, як що ці скарги подано не пізніше, як за 5 день до кінця вказаного в ст. 31 строку, і 2) скарги на уміщення хибних відомостей в виборчих списках. Про полагодження таких скарг управи повідомляють тих, хто їх подавав.

33. Всі інші скарги, а також протести пересилаються городською чи поселковою управою або волостною народньою (земською) управою негайно по одержанні і не пізніш як на другий день в повітову чи городську комісію по справах виборів до Українських Установчих Зборів. При скарзі чи протесті управа подає своє пояснення.

34. Як що в протесті або скарзі заперечуються виборчі права яких-небудь осіб, то ці особи повідомляються про те городською чи поселковою управою або волостною народньою (земською) управою.

35. Не пізніш, як за два дні до кінця зазначеного в ст. 31 строку оповіщається до загальної відомости додатковий виборчий список.

В цей додатковий список вписуються тільки: 1) особи, вказані в ст. 28 і в примітці, яких заяви визнані вартими уваги, коли вони в свій час не були вписані в виборчий список, і 2) особи, вказані в ст. 32, яких скарги задоволені управою.

Додатковий виборчий список складається з додержанням правил ст. 29.

36. Протести і скарги на додатковий список подаються порядком, показаним в статтях 31, 33 і 34 до кінця визначеного в ст. 31 строку.

37. Протести і скарги розглядаються в двохденний строк повітовою чи городською комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів на прилюднім засіданні, порядком, установленим для розгляду справ адміністративними судьями, згідно з законом про адміністративні суди (Збір зак. 1917 р., 692). При цьому мають право взяти участь в справі, окрім особи, що подала протест чи скаргу, і представника управи, що складала заперечений список, також і ті особи, яких виборчі права в цім випадкові заперечуються.

38. Постанови повітової і городської комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів можуть бути, в двохденний строк, заперечені і заскаржені до окружного суду по адміністративному відділу. Про те, подання таких протестів і скарг не припиняє виборчого діловодства.

39. Окружний суд по адміністративному відділу розглядає ці протести і скарги в двохденний строк.

40. Вибірчі списки, після їх виправлення, в строк 2 днів, на підставі присудів повітової і городської комісії, по справах виборів до Українських Установчих Зборів а в відповідних випадках і окружного суду по адміністративному відділу, не пізніше як за 2 дні до дні виборів, знов оповіщуються до загальної відомості способом, який найкраще забезпечує можливість перегляду цих списків.

ГЛАВА V.

Про кандидатські списки.

41. Вибори до Українських Установчих Зборів виконуються через подання голосів за один із поданих кандидатських списків.

42. Кандидатські списки подаються окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів групами виборців не пізніше як за 14 день до дня виборів.

43. Кожний з кандидатських списків мусить бути власноручно підписаний не менш, як 100 особами, що мають право участі в виборах уданній окрузі. В списку повинно бути вміщено прізвище, ймення, по батькові і місце проживання кожного з поставлених кандидатів. До списку мають бути долучені заяви всіх кандидатів про їх згоду вибратися в данній окрузі по цьому спискові. На спискові може бути зазначена назва тої організації, що його подала.

44. Група, що подає кандидатський список, повинна вказати свого представника, якого вона обрала для зносин з окружною комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів і для участі в цій комісії. Коли представника не вказано, то за такого визнається перший з підписаних під заявою. Щоб діставати до дому оповістки окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів представник групи повинен подати свою адресу в тім городі, де пробуває комісія; коли він того не зробить, то оповістка вважається за вручену, як вона була виставлена в помещенні комісії. Окрім того, група виборців, котра хоче, щоб її представники ввійшли в склад повітових і городських комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів та участкових виборчих комісій, вказує осіб, яких треба долучити до кожної з тих комісій.

45. Кожний виборець може підписати тільки одного кандидатського списку; в тому випадку, як той самий виборець підписав два або кілька списків, його підпис визнається дійсним тільки на тому списку, котрий був поданий до окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів ранійше.

46. Кількість поставлених у списку кандидатів може бути й менша від кількості членів Українських Установчих Зборів, які мають бути обрані в цій виборчій окрузі, але не повинна перевищати цю кількість більш як на половину.

47. Той самий кандидат може бути виставлений і в кількох виборчих округах, але не більше як у трьох.

48. Ставити того самого кандидата на різних списках в одній і тій самій виборчій окрузі не вільно.

49. В тім, що кандидатського списку прийнято, окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів видає росписку з зазначенням місяця, дня і години прийняття списку.

50. В разі, коли поданий кандидатський список не відповідає вимогам, зазначеним у статтях 43, 45—48, окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів оповіщає про се не пізнійш, як на другий день представника групи. Заяви з поправленням тих хиб можна подавати не пізніше, як за 12 день до дня виборів.

51. Подані кандидатські списки згідні з умовами, зазначеними в статтях 43, 45—48, нумеруються окружною комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів в тому порядку, як вони надходять. З тою нумерацією, а також і з назвами організацій, як що вони зазначені на списках (ст. 43), кандидатські списки виставляються в поміщенні комісії не пізніше як за 10 день до дня виборів і потім негайно розсилаються окружною комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів повітовим і городським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів, городським і поселковим управам і волостним народнім (земським) управам, а також і участковим виборчим комісіям і публікуються до загальної відомости.

52. Кандидатський список складається українською мовою, але група, яка подала список, має право одночасно з поданням списку вимагати, щоб в відповідному оголошенню списків було окружною комісією вміщено переклад списку на иншу мову, яку вкаже група. В разі подання такого вимагання, група мусить одночасно подати переклад тексту та вказати спосіб його видрукування, технічно можливий до виконання на місці.

53. Кожна група виборців, що заявила виборчий список по одній з виборчих округ, може, не пізнійш як за три дні до дня виборів, подати до Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів заяву про поєднання лишку голосів, котрий може бути по її спискові, з такими ж лишками по списках заявлених в иньших виборчих округах.

Таке поєднання лишків можна робити лише з одним із списків по кожній із решти виборчих округ.

Примітка: Спосіб встановлення лишків і поділ кандидатських місць між окремими їх поєднаннями зазначені нижче в ст. 89—93.

54. Зазначені в попередній статті (53) заяви Головна Комісія реєструє в тім порядку, в яким вони надходять і визнає їх дійсними після того як буде встановлено взаємне погодження заяв про поєднання. Номери поєднаних списків і перелік округ, що ввійшли в кожне поєднання, оповіщаються до загальної відомости за день до дня виборів.

ГЛАВА VI.

Про подавання і підрахунок виборчих карток.

55. Голосування переводиться через подавання виборчих карток.

56. Виборчі картки повинні бути на зверхній вигляд одноманітні. Зразок виборчих карток установлює для усіх виборчих округ Головна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів, яка подає його до загальної відомости не пізніше як за 17 днів до дня виборів.

57. Кожна виборча картка повинна містити в собі слова „Список №...“ і номер одного з поданих в данній окрузі кандидатських списків.

58. Конверти до виборчих карток повинні бути одноманітні, непрозорі, без жадних знаків, з витиском печаті окружної, повітової або городської комісії, по справах виборів до Українських Установчих Зборів, а також повітової, волостної народньої (земської) та городської управи.

59. Виборчі картки та конверти до них виготовляються заздалегідь, за розпорядженням окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів (ст. 16, п. 5).

60. Виготовлені виборчі картки і конверти розсилаються за розпорядженням окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів городським і поселковим управам та волостним народнім (земським) управам.

61. Городська чи поселкова управа, або волостна народня (земська) управа завчасу заготовляє для всіх виборців, внесених в списки кожного виборчого участку, іменні посвідчення. В цих посвідченнях зазначається імення виборця, по батькові і прізвище (актове або кличне), його адреса, виборчий участок, номер, під яким виборець числиться в виборчому спискові, а також вказується час і місце подавання голосів.

62. Городська чи поселкова управа, або волостна народня (земська) управа не пізніше, як за три дні до дня виборів, доручає кожному виборцеві іменне посвідчення та виборчу картку. Особам, які мають право одержати іменні посвідчення та виборчі картки, але з якоїсь причини їх не дістали, видаються посвідчення в відповідній управі до кінця виборів, а виборчі картки і змісти кандидатських списків в участковій виборчій комісії підчас переведення виборів.

63. Городська чи поселкова управа, або волостна народня (земська) управа виготовлює скриньки з одним прорізом до вкидання виборчих карток і здає їх до розпорядження участковим виборчим комісіям.

64. Городська чи поселкова управа, або волостна народня (земська) управа віддає до розпорядження участковій виборчій комісії окреме для кожного виборчого участку поміщення.

65. В кожному виборчому поміщенню за-для забезпечення тайни голосування улаштується одно або кілька закритих поміщень, в яких виборець вкладає без свідків виборчу картку в конверт.

66. Засідання участкової виборчої комісії прилюдні. В призначений до подавання голосів день голова комісії в присутності членів її і осіб, які на цей

час прибули, оголошує засідання комісії відкритим. Голова упевняється, що скриньки цілі і порожні, і що в кожній з них є тільки по одному прорізу, зачинає і опечатує скриньки і запрошує виборців розпочати подавання виборчих карток. На протязі всього часу подавання виборчих карток обовязкова присутність в засіданнях комісії що найменше трьох її членів.

67. В виборчому поміщенню відбуваються тільки вибори. Вивішування відозв, роздавання брошур і плакатів, поширювання виборчих карток, виголошування промов і взагалі всяка передвиборча агітація забороняється як в кімнатах, де подаються виборчі картки, так і на сходах, в переходах і в коридорах, через які входять в ці кімнати, а так само не ближче п'яти сажнів до входу до них знадвору. Голова участкової виборчої комісії пильнує, щоб в виборчому поміщенню через увесь час виборів був додержаний повний порядок і випроваджує усіх, хто його нарушує.

68. У виборче поміщення не впускається:

- 1) осіб озброєних і
- 2) осіб явно нетверезих.

69. Голові надається право в разі конечної потреби, за постановою комісії, вимагати від відповідних цивільних і військових властей, щоб відрядили чинів міліції або військових команд. Зазначені чини міліції і військові команди цілковито підлягають голові і орудують виключно з його розпорядження.

70. Як-що хто нарушає порядок або не піддається розпорядженням комісії чи її голови, то комісія може постановити, щоб в поміщення, де відбуваються вибори, були введені чини міліції або військова команда. Без дозволу голови комісії в означене поміщення не може бути впроваджена жадна озброєна сила.

71. Вибори починаються в призначений Українською Центральною Радою день і тягнуться три дні. Участкові виборчі комісії повинні бути відкриті до подавання виборчих карток протягом перших двох днів виборів в городах і поселках від 9-ої години ранку до 9-ої години вечора і в волостях—від 8-ої години ранку до 8-ої години вечора, а на третій день виборів в городах і поселках від 9-ої години ранку і в волостях—від 8-ої години ранку до 2-ої години дня.

72. Виборець подає виборчу картку особисто.

73. Виборець вручає своє іменне посвідчення до рук одному з членів участкової виборчої комісії, котрий зазначає в виборчому списку про явлення виборця, і дістає від комісії конверт на вложення в нього виборчої картки. Коли виникне сумнів що до особи виборця, комісія перед виданням виборцеві конверта має право вимагати посвідчення особи виборця.

74. Одержавши конверт, виборець виходить у закрите поміщення (ст. 65), де вкладає в конверт виборчу картку. Повернувшись, виборець передає заіплений конверт голові участкової виборчої комісії, котрий перед його очима вкидає конверт в виборчу скриньку.

75. В перші два дні виборів в городах і поселках о девятій годині, а в волостях о вісьмій годині вечора двері виборчого поміщення зачинаються, а потім приймання виборчих карток продовжується тільки від тих виборців, ко-

трі вступили в це приміщення до зазначеного часу. Скінчивши приймання виборчих карток, голова проголошує, що подавання їх в цей день закінчено і накладає печать на прорізі виборчих скриньок. Потім всі присутні виходять з приміщення, де відбувалося подавання голосів, а це приміщення з розпорядження голови запечатується до ранку другого дня і при дверях приставляється сторожа.

76. Третього дня виборів доступ виборців до виборчого приміщення припиняється о другій годині дня, а по тім приймання виборчих карток продовжується тільки від тих виборців, котрі вступили в приміщення до зазначеного часу. По закінченню подавання виборчих карток голова проголошує, що голосування скінчено і робить розпорядження відчинити двері приміщення. Опісля комісія перш за все робить підрахунок конвертів, не розпечатуючи їх. Як що кількість конвертів не рівняється кількості виборців, котрих явлення зазначене в виборчій списковій (ст. 73), тоді про це треба зробити в протоколі відповідну замітку. По тім конверти відкриваються і прочитуються виборчі картки.

77. Признаються за недійсні: 1) виборчі картки, які не відповідають вимогам статтів 56 і 57; 2) картки не заповнені; 3) картки, які підписав виборець, або які мають в собі замазані, підшкрябані місця або позначки, або вкладені в конверти з такими позначками, і 4) картки вкладені в конверт в кількості по над одну в один конверт, як що зміст їх не є цілком тотожній. Але як що зміст таких карток є тотожній, то за дійсну признається тільки одна з них.

78. Питання про дійсність виборчої картки коли виникне сумнів, вирішує більшістю голосів участкова виборча комісія. В разі рівности голосів дає перевагу голос голови.

79. Виборчі картки, признані за дійсні, підраховуються окремо для кожного кандидатського списку.

80. Про все, що діється в участковій виборчій комісії від часу відкриття її до закриття її засідань, списується протокол. До цього протоколу, з'окрема, вписуються всі розпорядження голови і постанови комісії, рівно і заяви, які можуть робити виборці, що були присутні в комісії.

В нім зазначається, опріч того, кількість виборчих карток, поданих за кожний кандидатський список, а також вказується кількість карток, признаних за недійсні, з поясненням підстав, на силі яких вони признані за такі. Протокол підписує голова, члени комісії і усі присутні особи, які того схочуть.

81. Протокол участкової виборчої комісії пересилається до повітової або городської комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів. До протоколу долучаються в окремих пакетах: 1) виборчі картки, признані комісією за дійсні, 2) картки, признані комісією за дійсні, але заперечувані будь яким з членів комісії, 3) картки, признані комісією всупереч поглядів окремих і членів за недійсні та 4) картки, одногосно признані комісією за недійсні.

82. Повітова або городська комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів по розгляді протоколів участкових виборчих комісій і долучених до них виборчих карток остаточно вирішує, які картки признаються за дійсні і скільки голосів подано в кожному виборчій участкові та в цілім повіті або городі за кожний з поданих кандидатських списків.

83. Протокол засідання повітової або городської комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів разом з протоколами участкових виборчих комісій пересилається в окружну комісію по справах виборів до Українських Установчих Зборів. До цього протоколу долучаються виборчі картки, зазначені в пунктах 2—4 статті 81.

84. Засідання повітових і городських комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, на яких розглядується протоколи участкових виборчих комісій і підраховується подані виборчі картки, відбуваються прилюдно.

ГЛАВА VII.

Про встановлення результату виборів.

85. Окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів на підставі протоколів засідань повітових та городських комісій, робить загальний підрахунок голосів, відданих в цілій виборчій окрузі за кожний з поданих кандидатських списків, а після цього загальна кількість членів Українських Установчих Зборів, які мають бути обрані в данній окрузі, поділяється між поданими списками пропорціонально до кількості голосів, поданих в цілій окрузі на кожний з цих списків. Порядок такого поділу зазначено в статтях 87 і 88.

86. Як би в призначений на переведення виборів строк вибори не відбулися в однім або кількох участках, а загальна кількість виборців, які через те не брали участі в виборах в цих участках буде не менш як одна п'ята частина загальної кількості виборців данної округи, тоді Головна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів негайно дає розпорядження про переведення в цих участках поновних виборів. Теж право має Головна Комісія і в тім разі, коли заздалегідь буде видно, що вибори в такий або більшій кількості участків не можуть відбутися у призначений строк.

Але як би загальна кількість таких виборців в зазначених участках не досягла вказаного числа, а також, як би в разі призначення поновних виборів,—ті вибори не відбулися, тоді окружною комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів при загальнім підрахунку голосів, поданих в данній виборчій окрузі, не беруться до лічби такі участки, в яких вибори не відбулися.

87. Кількість голосів, відданих в цілій окрузі за кожний з кандидатських списків ділиться послідовно на числа 1, 2, 3, 4 і т. д.; з поміж одержаних від такого поділу часток виділяються найбільші частки в кількості, рівній числу членів Українських Установчих Зборів, які мають бути обрані в данній окрузі; частки ці виписуються в порядку їх зменшування. Остання з цих часток є виборчий знаменник.

Кількість членів Українських Установчих Зборів, яка припадає на кожний список, визначається через поділ кількості голосів, відданих данному спискові, на виборчий знаменник.

Як що при такому розкладі місць членів Українських Установчих Зборів між кандидатськими списками останнє місце припаде на два або кілька списків, то перевагу належить признати кандидатові того з цих списків, за котрий подано більшу кількість голосів. При рівності голосів питання вирішує жереб.

88. Коли при переведенні розкладу, вказаного в попередній (87) статті, на який вибуди з кандидатських списків припаде кількість членів Установчих Зборів, яка перевищатиме кількість вказаних в тім спискові кандидатів, то відповідна кількість місць членів Українських Установчих Зборів полишається без заміщення.

89. Окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів негайно після скінчення поділу місць по данній виборчій окрузі сповіщає Головній Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів виборчий знаменник данної округи, а також лишки голосів, що після поділу (ст. 87) випали на кожний з кандидатських списків. Лишком визнається також число голосів, менше виборчого знаменника, котре подано за який небуть заявлений список.

90. По одержанню Головною Комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів відомостів про лишки одержані всіма списками по всіх виборчих округах, Комісія робить поєднання сих лишків, згідно зареєстрованим заявам груп виборців, що подали списки (ст. 53 і 54).

91. По одержанню відомостів про виборчі знаменники всіх округ (ст. 89) Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів знаходить по способу середнього арифметичного—середній виборчий знаменник для всіх округ.

Потім Комісія робить поділ суми лишків кожного поєднання на сей середній виборчий знаменник. Частина в цілих числах, що одержиться від сього поділу, показуватиме кількість кандидатів від данного поєднання.

92. Членом Українських Установчих Зборів визнається кандидат того списку, який має найбільший лишок. Решта місць поділяється між иншими списками данного поєднання в порядку зменшування кількості голосів (лишків).

93. Кожному з зазначених в попередній статті (92) окружному списку надається право в особі представника групи виборців, що заявила сей список, одмовитися від одержаних місць до Українських Установчих Зборів на користь другого по черзі (ст. 92) списку.

94. Пойменовані в кожному списку кандидати залічуються до складу членів Українських Установчих Зборів в порядку внесення їх в список, починаючи від першого.

95. Головна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів, одержавши відомости про вибір одної і тої самої особи в кількох виборчих округах, пропонує їй, щоб у три дні по одержанні від комісії повідомлення про теє, зголосилася, від якої округи вона воліє прийняти обрання. В разі, як би ця особа в зазначений строк не подала відповідного зголошення, вважається вона обраною в тій окрузі, в якій дістала найбільше число голосів.

ГЛАВА VІІІ.

Про порядок вступлення на місце членів, які виступають з Українських Установчих Зборів.

96. На місце членів, що виступають з Українських Установчих Зборів, вступають в послідовному порядку члени зі складу того кандидатського списку, по якому вони були обрані.

97. Як що в данному списку немає кандидата, щоб вступив на місце члена, який виступить з Українських Установчих Зборів, то вакантне місце цілком не підлягає заміщенню.

ГЛАВА ІХ.

Про забезпечення вільности і правильности виборів.

98. Винуватий в самовільнім здійманні, розірванні, закритті або зміненні привселюдно виставлених виборчих відозв, оповісток або списків, які виходять від груп виборців, що подали свої кандидатські списки на виборах до Українських Установчих Зборів, має бути покараний—

арештом на строк не більше одного місяця або грошовою карою не більше як сто карбованців.

99. Винуватий в тім, що самовільно вдерся в поміщення, які призначені для передвиборчої агітації і знаходяться в розпорядженню групи виборців, котра подала кандидатський список, або в знищенню чи попсованню літератури, яка призначена для передвиборчої агітації і знаходиться в розпорядженню відповідної організації, або в погрозах чи насильствах супротив осіб, що орудують від імени цієї організації, має бути покараний—

посадженням у тюрму на строк не більше шести місяців.

100. Винуватий в оголошенні свідомо неправдивих відомостей про факти, що торкаються особи кандидата або приватного його життя з метою підкопати довірря до його чи до представленої через його організації, або досягти обрання інших кандидатів, має бути покараний—

посадженням у тюрму або арештом.

101. Винуватий в сфальшованні або переробці зазначеної в ст. 43 заяви кандидата про свою згоду вибиратися до Українських Установчих Зборів в данній окрузі по данному кандидатському списку, має бути покараний—

посадженням в поправчий дім.

Тій самій карі підлягає винуватий в поданні до окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів свідомо йому сфальшованої або переробленої заяви кандидата про свою згоду вибиратися в данній окрузі і по данному списку.

102. Винуватий в розповсюдженню свідомо неправильних кандидатських списків і свідомо недійсних виборчих карток має бути покараний— посадженням у тюрму.

103. Винуватий в намаганню перешкодити чинностям передвиборчих зібрань, скликаних організацією виборців, яка подала кандидатський список, або чинностям комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, чи участкових виборчих комісій через насильства, погрози, надужиття власті чи бешкетя, має бути покараний— посадженням у тюрму.

Як що той вчинок подіяно кількома озброєними людьми і наслідком цього була перешкода діяльності зазначених зборів або комісій, то винуватий має бути покараний— посадженням у поправчий дім.

104. Духовна особа, яка підчас богослуження або безпосередньо після цього в храмі або иншому призначеному до богослуження місці, буде намагатися через проголошення промови, поширювання писань або иншим способом вплинути на вибори до Українських Установчих Зборів, має бути покарана— посадженням у тюрму на строк не більше як шість місяців.

105. Винуватий в поставленні на вибори до Українських Установчих Зборів своєї кандидатури більш як в трьох виборчих округах, має бути покараний—

арештом на строк не більше як три місяці або грошовою карою не більше як у тисячу карбованців.

106. Винуватий в тім, що через насильство над особою, заборонені погрози, обману, зловжиття власті або економічної залежності перешкодив у вільнім виконанні виборчого права особою, яка має право участі в виборах до Українських Установчих Зборів,—має бути покараний— посадженням у тюрму.

Намагання підлягає карі.

107. Винуватий в тім, що через бешкет, настрашування або зупинення комунікації перешкодив частині виборців скористуватись їх виборчим до Українських Установчих Зборів правом, має бути покараний—

посадженням в поправчий дім на строк не звищ трьох років.

Намагання підлягає карі.

108. Винуватий в перешкоді правильному переведенню виборів в поміщеннях участкових виборчих комісій через насильство, погрози, бешкет, посування виборчих списків, карток чи скриньок, або через насильство над особою членів виборчих комісій має бути покараний—

посадженням у поправчий дім.

Як що той вчинок подіяно кількома озброєними людьми і наслідком цього вибори не могли відбутися, то винуватий має бути покараний—

каторгою на строк не більше як шість років.

109. Винуватий в переведенні передвиборчої агітації в поміщеннях, де відбуваються вибори або в нарушенні порядку підчас виборового орудування

в неслухняности на розпорядження голови виборчої комісії покинути виборче приміщення, має бути покараний—

арештом.

110. Винуватий в підмовлюванні виборця через обіцянки або через достачення маєткової чи особистої вигоди самому виборцеві або членові його сім'ї, щоб утримався від виборів до Українських Установчих Зборів, або щоб голосував згідно з умовою, має бути покараний—

посадженням у тюрму.

Намагання підлягає карі.

Цій самій карі підлягає виборець, який зажадав або прийняв маєткову чи иншу особисту вигоду за для вказаної в першій частині цієї (110) статті мети.

111. Винуватий в підмогоричуванні виборців з метою прихилити їх до голосування в Українські Установчі Збори на руч свою чи инших осіб має бути покараний—

арештом.

112. Винуватий в тім, що свідомо подав голос на виборах до Українських Установчих Зборів, не маючи на те права або втративши його, має бути покараний—

арештом.

Цій самій карі підлягає винуватий в голосуванні на виборах до Українських Установчих Зборів більш одного разу, хоч би і в ріжних виборчих округах чи участках, або в голосуванні намість другої особи, хоч би і на її прохання.

113. Винуватий в тім, що навмисне сфальшував результати голосування при відбіранні, підрахункові чи оголошенні виборчих карток, або в тім, що навмисне попсував чи викрав подані виборчі картки чи виборові діловодства або в тім, що фальшивим способом досипав виборчих карток або переінакшив виборові діловодства, має бути покараний—

посадженням у поправчий дім на строк не більше трьох років.

Намагання підлягає карі

114. Винуватий в протизаконному розголошуванні тайни голосування на виборах до Українських Установчих Зборів має бути покараний—

арештом.

115. Член виборчої комісії або инша урядова особа, винувата в навмисному нарушенні Закону про вибори до Українських Установчих Зборів з метою вплинути на результат виборів на користь або шкоду тому чи иншому кандидатському списку, чи кандидатів, як що за це не підлягає більш суворій карі, має бути покараний—

арештом.

116. Судові полишається, по над вказаних в цих статтях карах, засуджувати винуватого:

1) за вчинки, вказані в статтях 99, 101, 103, 106, 107, 108, 111 і 115—на позбавлення права участі в виборах до законодавчих установ і органів самоуправування на строк до 5 років з оголошенням присуду;

2) за вчинки, вказані у статтях 100, 106, 110, 111 і 113 на грошову кару не більш трьох тисяч карбованців;

3) за вчинки, указані в статтях 99, 102, 103, 106, 110, 111 і 115, як що винуватою є урядова особа,—на позбавлення посади.

117. До виложених в цій IX главі постанов пристосовується глава перша Статуту карного 22 березня 1903 року (Зв. Зак. т. XV, вид. 1909 р.).

118. Право переслідування винуватих у переступних вчинках, указаних в сій (IX) главі, належить, на правах покривдженого, кожній особі, яка має право участі на виборах до Українських Установчих Зборів.

119. Переслідування винуватих за вчинки, вказані в статтях 96—99, 102, 103 і 107 може наступити лиш на протязі трьох місяців від дня переведення виборів, а винуватих в решті вчинків, указаних в цій (IX) главі—на протязі шістьох місяців.

120. Справи про переступні вчинки, вказані в цій (IX) главі, за котрі встановлено кару тюрмою або більш сувору, відаються окружними судами з участю присяжних, а справи про решту переступних вчинків відаються мировими судьями.

— — —

ГЛАВА X.

Про трати на вибори до Українських Установчих Зборів.

121. Виборцям не виплачується жадної винагороди ні за втрату часу ані в зворот видатків на харчування та дорогу.

122. Видатки на складання виборчих списків відносяться на кошти відповідних городських та земських установ, з тим, що опісля поверне сімдесят п'ять процентів цих видатків державна скарбниця.

123. На видатки на діловодство комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів уділяються за постановою Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів осібні суми на рахунок кредитів, асигнованих Українською Центральною Радою з державної скарбниці на переведення виборів до Українських Установчих Зборів.

124. Члени Головної і окружної комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів дістають осібну винагороду за кожне засідання.

125. Членам повітових і городських комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, визначається винагородження з кредитів, зазначених в ст. 123. Членам участкових виборчих комісій призначається винагорода із земських і городських сум по приналежності, в мірі, визначеній тими земськими зборами або городськими думами. Постанови цієї (125) статті не поширюються на тих членів комісій, котрі стають ними як представники від різних груп виборців, що подали кандидатські списки, і на представників рад селянських, робітничих і саюдських депутатів.

126. Видатки в справі видання і прилаштування поміщень для знадобы часткових виборчих комісій і повітових, городських та окружних комісій по

справах виборів до Українських Установчих Зборів, зарівно видатки на паливо та освітлення кладуться на кошти відповідних городських і земських установ.

Розділ другий.

ГЛАВА І.

Про порядок виборів в армії, флоті і тилу.

127. Право участі в виборах до Українських Установчих Зборів мають ті військові, котрі в момент призова їх на військову службу жили на території одної з округ, означених в ст. 2 Закону.

128. Вибори в військовій районі і в тилу переводяться на загальних підставах, зазначених в розділі І цього Закону, з одмінами і винятками, зазначеними в цьому (II) розділі.

129. Ті військові, що згідно ст. 127 мають виборче право і перебувають в тилу на території одної з округ, означених в ст. 2 Закону, беруть участь у виборах вкупі з населенням тих виборчих округ, в межах яких розташовані їх частини, команди, установи та організації, до яких вони належать, голосуючи за спільні з сими округами кандидатські списки. Визначена сею статтею спільна з цивільним населенням участь армії в виборах частин армії і флоту переводиться на підставі долучених до цього правил.

130. Що до виборів військовими, які, згідно ст. 127, мають виборче право і до дня приступу до складання виборчих списків перебувають в військовому районі або в тилу по-за межами округ, зазначених в ст. 2 Закону, то для переведення цих виборів утворюються виборчі округи по одній на кожний фронт чи на кожну військову округу.

131. В військовому районі, в Балтійському і Чорноморському флоті, а також в військових округах, що по-за межами України, беруть участь в виборах до Українських Установчих Зборів, голосуючи за особні кандидатські списки:

1) військові служачі, що належать до військових частин, установ, організацій та закладів, що обслуговують військо;

2) команди кораблів і берегових частин Балтійського і Чорноморського флоту і служачі в установах цих флотів;

3) такі особи обох полів, які служать при військові, при командах кораблів та берегових частин Балтійського і Чорноморського флоту і мають 20 років: 1) чини цивільного відомства; 2) духовні особи всіх віросповідань і 3) иньші особи, що служать хоч би й по вільному найму, в тім числі і робітники по ріжних частинах військового управління, а також в установах і закладах, що обслуговують потреби армії і флоту і безпосередно підлягають відомству військових і військово-морських начальників та ще особи, зазначені в ст. 149.

132. Коли військова частина, або установи чи організації, що обслуговують військо, були перекинуті із якої небудь виборчої округи в иньшу і коли

вони прибули в нову округу після того, як уже були складені виборчі списки, але до передостаннього дня виборів, то для подання голосів на своєму новому місці, вони утворюють особні виборчі комісії, котрі приймають од виборців записки, зазначаючи про подання голосів в виборчому списку, або виписці з виборчого списку, котра видається сим частинам, установам або організаціям перед їхнім відбуттям із попередньої округи.

Подані голоси підраховуються на загальних підставах і відсилаються в відповідну повітову або городську чи фронтову або військово-окружну комісію тої виборчої округи, з котрої прибули зазначені виборці.

ГЛАВА II.

Про порядок виборів у військовому районі та військових округах по за межами України.

133. Фронтowa та військово-окружна виборча округа утворюється з військових частин, установ та закладів, що обслуговують військо (ст. 131 п. 1 і 3) розташованих в військових районах, чи округах, котрі підлегли командуючим арміями фронту, а в округах - начальникам військових округ. Непідлеглі командуючим арміями частини, установи і заклади, котрі існують за державним кордоном, як в районах, підлеглих командуючим арміями фронту, так і по за межами цих районів, голосують в складі відповідних фронтових виборчих округ.

134. Для переведення виборів на фронті утворюється п'ять фронтових виборчих округ: *Північного фронту*, вкупі з військом, що перебуває в Фінляндії, і непідлегле командуючому Балтійським флотом, *Західного фронту*, *Південно-Західного*, *Руминського* і *Кавказського фронту*.

135. Для подання голосів виборці у фронтових чи військово-окружних виборчих округах розподіляються по виборчих участках, котрі утворюються згідно ст. 141 і 142.

136. Завідування переведенням виборів у фронтових і військово-окружних виборчих округах доручається нижчеозначеним установам, що провадять свою роботу під загальним доглядом Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів:

- 1) фронтовим та військово-окружним комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів;
- 2) участковим комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

137. Фронтowa або військово-окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів утворюється в кожній фронтovій або військово-окружній виборчій окрузі і складається окрім окружного комісара по виборах, призначеного Головною Комісією, котрий входить обов'язково в склад фронтovої або військово-окружної комісії, з шести членів і трьох кандидатів по обранню найбільших, вказаних окружним комісаром, військових українсь-

ких організацій фронту або військової округи по одному від кожної. Голова, його товариш і секретарь обираються комісією із числа її членів. Для правомочности Зборів комісії потрібна присутність голови або його товариша і двох членів комісії.

По-над-те в склад комісії входить з правами члена, котрий завідує діловодством, особа з юридичною освітою, запрошена комісією після зносин, як що се треба буде, з начальством особи, яку запрошують.

138. Фронтіві, або військово-окружні комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів мають права і обов'язки, з відповідними одміними, які накладені сим законом (ст. ст. 16 і 19), як на окружні, так і на повітові та городські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

139. Участкова комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів складається з семи членів і трьох кандидатів, котрих обирають організації, вказані окружним комісаром (ст. 142). Голова, його товариш і секретарь обираються комісією з числа її членів.

По над-те в склад комісії в назначений в ст. 164 строк входять з правами членів по одній особі від кожної групи виборців, котра заявила кандидатський список і вказала свого представника, що має бути включений в склад данної комісії (ст. 162).

140. Участковим комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів надаються права і обов'язки участкових виборчих комісій (ст. 21 Зак.), а також городських, поселкових та волостних народних (земських) управ, за винятком складання виборчих списків (ст. 25), котре доручається полковим і відповідним ім канцеляріям, які в данному разі провадять свою роботу за відповідальністю командирів військових частин та начальників установ і закладів, що обслуговують військо, під доглядом участкових комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

141. Негайно після видання цього Закону командири окремих військових частин та начальники установ і закладів, що обслуговують військо, повинні вияснити кількість військових (ст. 131), що згідно ст. 127 мають виборче право, і подати відомости про це в таємному порядку в штаб фронту або військової округи на ім'я комісара по виборах до Українських Установчих Зборів, з зазначенням місця перебування військової частини чи установи або закладу, до яких ті військові належать. Відомости ці повинні бути послані так, щоб були одержані в штабі заздалегідь, але не пізніш, як за 25 день до дня виборів, назначеного Українською Центральною Радою.

Разом з тим командири військових частин та начальники установ і закладів, що обслуговують військо, доводять до відома окружного комісара по виборах, при яких частинах, установах та закладах і в якому місці існують місцеві виборні військові українські організації.

142. На підставі даних ст. 141 окружний комісар повинен: 1) визначити, які саме, згідно ст. 137, військові українські організації повинні обрати представників до фронтіві або військової окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів і на який день і в яке місце ці пред-

ставники з належними посвідченнями повинні прибути; 2) поділити виборчу округу на окремі воїнські виборчі участя, керуючись умовами зручності при голосуванню, приймаючи при тому, як загальне правило, за основну одиницю окрему частину (полк, бригаду і т. п.) і зазначити, з яких саме військових частин, установ і закладів, що обслуговують військо, складається кожний військовий виборчий участок; 3) установити, з яких саме українських військових організацій мають ввійти представники в склад участкових комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, а також в який день і в якому місці ці представники з належними посвідченнями повинні зібратись для обрання президіуму (голови, його товариша та секретаря) комісії і для початку виборчої справи.

Відповідні відомості окружний комісар по виборах подає командірам військових частин та начальникам установ і закладів, що обслуговують військо, а також місцевим військовим українським організаціям, рахуючися з тим, щоб ці відомості були одержані на місцях не пізніше як за 20 день до дня виборів.

143. Копія протокола першого зібрання комісії, на якому був визначений персональний склад її і обраний президіум, негайно подається фронтовою або військово-окружною комісією—Головній, військовими участковими—фронтовій або військово-окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

144. Для переведення виборів до Українських Установчих Зборів складаються списки виборців, окремо по кожному військовому виборчому участку. Ніхто не може бути вписаний в виборчі списки більш, аніж по одному участку.

145. Не пізнійш як за двадцять день до початку виборів в кожній фронтовій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 130, 134) канцелярії полків або інших військових частин чи установ або закладів, що обслуговують військо, починають складати виборчі списки.

146. Виборчий список частини, що уявляє окремий виборчий участок, може бути, з розпорядження участкової комісії, складений по ротам, ескадронам або іншим підрозділам даної частини з окремим, в кожній частині списку, алфавитом.

147. Коли виборчий участок складається з різних військових частин, закладів або установ, виборчі списки діляться на частини, відповідні військовим частинам, установам і організаціям, котрі входять в склад виборчого участку (ротам, ескадронам, батареям, госпиталям, то-що), причому в межах кожної частини списку прізвища виборців пишуться в алфавитному порядку.

148. В виборчий список військового участку вписуються ті особи, що згідно ст. 127 мають право участі в виборах, і входять в склад частини, установи або заклада і на день складання сього списку пробувають на місці.

Особи, що перебувають в коротких командіровках і відпусках, вносяться в виборчі списки своїх частин установ або закладів.

149. В лазаретах і госпиталях для хворих і поранених військових в виборчий список вписуються зазначені в 131 статті сього Закону особи, ще ті, що мають право участі в виборах і в день складання списку лікуються в лазаретах і госпиталях.

150. Зазначені в статті 131 і 149 особи, котрі прибули в військові частини або установи, чи заклади, що обслуговують військо, пізнійш, як за 20 день до початку виборів в кожній фронтівій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 130, 134) вписуються в виборчий список тільки після їхньої заяви про се на протязі всього часу складання списків.

151. В виборчій списковій зазначається актове або кличне прізвище кожного виборця, його ймення, по батькові, літа, (або рік призова) і службове становище (або чин).

152. Виборчий список повинний бути складений у всякому разі не пізнійш, як за п'ятнадцять день до початку виборів в кожній фронтівій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 134) заклади.

153. Виборчий список негайно після складання оголошується в відповідній частині перед ротами, ескадронами, сотнями і т. я. військовими підрозділами, що зходять в склад даного виборчого участку, і після сього виборцям надається право огляду його. Під час огляду виборцями списку, в годину призначені участковими виборчими комісіями, з полковій або відповідній їй канцелярії встановлюється обов'язкове діжурство хоч би одного члена виборчої комісії.

154. На протязі пяти днів після того, як буде складено виборчого списка, начальник військової частини чи установи, або заклади, що обслуговують військо, може заявляти протести, а особи, котрі мають право участі в виборах, можуть подавати скарги на неправильність або неповність сього списку.

Зазначені скарги і протести мають подаватись в військові участкові комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

155. Військові участкові комісії, коли знайдуть протести або скарги за-слуговуючими уваги роздивляють, і задовольняють їх в двох денний строк; в противному разі пересилають їх з своїми поясненнями в той же строк до фронтівих, або військово-окружних комісій.

Коли наслідком задовольнення протеста або скарги було виключено кого небудь з виборчого списку, то справа негайно пересилається до фронтівій, або військово-окружній комісії, при чом/ особі, котру виключили із списку, надається право подати скаргу до зазначеної комісії в двох денний строк.

156. Коли в протесті або скарзі заперечуються виборчі права окремих осіб, то зійськова участкова комісія повідомляє про се сих осіб.

157. Протести і скарги, які надійшли, фронтівій або військово-окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів розглядають в одкритих засіданнях в двоухденний строк.

На сих засіданнях мають право бути, окрім осіб, котрі подали протести і скарги, також особи, котрих виборчі права в данному разі заперечуються.

158. Виборчі списки виправляються в двоухденний строк на підставі ви-несених постанов фронтівій або військово-окружній комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів. Виправлені списки повинні бути складені не пізнійш як за два дні до початку виборів, в кожній фронтівій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 130, 134) після чого виборцям надається право оглядати зазначені списки.

159. Число кандидатів, заявлених в кандидатських списках, по кожній фронтовій виборчій окрузі не повинно бути більше двадцяти, а в військово-окружних виборчих округах не більше десяти кандидатів.

160. Кандидатські списки заявляються, (ст. 42) не пізнійш, як за 12 день до початку виборів в кожній фронтовій чи військово-окружній виборчій окрузі.

161. Заяви про поєднання лишків голосів, одержаних кандидатськими списками, подаються до Головної виборчої Комісії не пізнійш, як за три дні до початку виборів в кожній фронтовій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 53 і 167).

162. Група виборців, котра хоче, щоб її представники були включені в склад участкової комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів зазначає осіб, котрі мають бути включені в згадану комісію.

163. Коли заявлений список не відповідає вимогам, зазначеним в статтях 43 і 45-48, фронтowa або військово-окружна комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів повідомляє про се в двохденний строк представника групи. Заяви, котрі усувають зазначені хиби, можна подавати не пізнійш, аніж за десять день до початку виборів в кожній виборчій окрузі (ст. 167).

164. Кандидатські списки нумеруються фронтовою комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів в порядку іх одержання і з такою ж нумерацією, а також з згаданими в ст. 43 партійними означеннями, негайно оповіщаються військовим участковим комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів і оповіщаються до загального відому не пізнійш, як за сім день до початку виборів в кожній фронтовій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 130 і 134).

165. Виборчі записки, і іменні посвідчення видаються виборцям не пізнійш, аніж за три дні до початку виборів в кожній фронтовій або військово-окружній виборчій окрузі (ст. 167).

166. У йменних посвідченнях, котрі видаються виборцям, що входять в склад військових частин, закладів і установ, адреса заміняється назвою сих частин, закладів і установ.

167. У виборчих округах Північного, Західного, Південно-Західного і Румунського фронту вибори починаються в призначений Центральною Радою день виборів і тянуться сім день. У виборчій окрузі Кавказського фронту вибори починаються в призначений Центральною Радою день і тянуться одинадцять день. Військові участкові комісії можуть в залежности від умовин боевої обстанови призначати день, в який має початись приймання виборчих записок і пізнійший від того дня, котрий призначений для початку виборів, з тією ж однак умовою, щоб приймання скінчилося не пізнійш дня скликання Українських Установчих Зборів.

168. Військові участкові комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів повинні бути одчинені для подавання виборчих записок з 8 годин ранку до 8 годин вечора. В останній день виборів військові участкові комісії повинні бути одчинені для подавання записок з 8 годин ранку і до 2-х годин дня.

ГЛАВА ІІІ.

Про порядок виборів у флоті.

169. Для переведення виборів у флоті утворюється дві флотських виборчих округи—Балтійська і Чорноморська, котрі складаються з команд кораблів і берегових команд флота, а також зійськових частин служачих і робітників в установах флота (ст. 131 п. 2 і 3), підлеглих командуючим Балтійського і Чорноморського флоту.

170. Команди кораблів і берегових частин Чорноморського флоту і служачі в установах сього флоту, котрі з причин боевых обставин не матимуть змоги взяти участі в виборах до Українських Установчих Зборів в Чорноморській флотській виборчій окрузі, включаються згідно з їхньою заявою, постановою Чорноморської флотської комісії по справах виборів до Установчих Зборів в склад Руминської або Кавказської фронтової виборчої округи.

171. Команди кораблів і берегових частин і служачі в установах нижче поименованих флотилій входять в склад таких виборчих округ: флотилій Чудського озера—в склад округи Північного фронту, Урмійсько-Ванської флотилії—в склад округи Кавказського фронту і Дунайської флотилії—в склад округи Руминського фронту.

172. Команди решти кораблів і берегових частин і установ Морського відомства, понад перелічених в статтях 169 і 171, включаються в склад тих окружно-військових виборчих округ, в портах яких перебувають бази сих кораблів, або на території котрих перебувають зазначені частини і установи.

173. Вибора у флоті (ст. 169—172) проводяться згідно з правилами глави ІІ цього розділу, за винятками, зазначеними нижче (ст. 171—181) і доручаються таким установам, що проводять свою діяльність під керівництвом Головної Комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів:

1) Балтійській і Чорноморській флотським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів і

2) карабельним і відповідним їм (дівізійним, портовим, екіпажним і т. п.) комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

174. Чорноморська і Балтійська флотські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів утворюються згідно з правилами ст. 137.

175. Флотським комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів надаються права і обов'язки, доручені сим законом як окружним, так і повітовим комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

Понад-те, Чорноморській флотській комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів доручається вирішати питання про внесення в відповідних випадках (ст. 170) команд кораблів і берегових частин і служачих в установах Чорноморського флоту—в склад виборчих округ Руминського або Кавказського фронту.

176. Карабельні комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів чи відповідні їм комісії утворюються згідно з правилами ст. 139 і 142.

Понад-те в строк, зазначений статтею 164, в склад комісії входять з правами членів по одній особі від кожної групи виборців, що заявила кандидатський список і зазначила свого представника, котрий має бути включений в склад данної комісії (ст. 162), при умові, коли сей представник входить в склад команди, частини або установи.

177. Корабельним або відповідним їм комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів надаються права і обов'язки, котрі доручені сим Законом участковим виборчим комісіям, а також городським, поселковим і волостним народнім (земським) управам, окрім складання виборчих списків.

178. Складання виборчих списків доручається, під доглядом корабельних або відповідних їм комісій по справах виборів до Українських Установчих Зборів, корабельним або відповідним їм комітетам, по належності.

179. Повідомлення про внесення частин Чорноморського флоту в одну із зазначених в статті 170 виборчих округ, подаються Чорноморською флотською комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів відповідним фронтовим комісіям по справах виборів до Українських Установчих Зборів не пізнійш, аніж за 23 дні до початку виборів в відповідній флотській виборчій окрузі (ст. 181).

180. Надане статтею 154 начальникові військової частини право протесту проти помічених ним неправильностей і неповности виборчих списків надається в відповідних випадках, командірові корабля або начальникові морської військової частини або установи.

181. Число кандидатів, заявлених в кандидатських списках, по кожній флотській виборчій окрузі не повинно бути більше трьох для Балтійського і 5—Чорноморського флоту.

182. В Балтійській і Чорноморській виборчих округах вибори починаються в призначений Українською Центральною Радою для всієї Української Народної Республіки день і тягнуться чотирнадцять день.

183. Корабельні і відповідні їм комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів повинні бути одкриті для подавання виборчих карток з восьми годин ранку до восьми годин вечора. В останній день виборів корабельні і відповідні їм комісії одкриті для подавання карток з восьми годин ранку до двох годин дня.

Правила про спільну з цивільним населенням участь в виборах частин армії і флоту (до ст. 129).

1. При виборах: 1) од дієвих, запасних, ополченських, місцевих, конвойних і караульних частин з їх штабами і упраліннями, а також від команд кораблів і берегових частин флоту; 2) від польових управлінь, в тім числі військово-окружних на театрі військових подій, з усіма підлеглими їм частинами, та закладами і установами всіх назв; 3) від військових і військово-морських шкіл і шкіл для підготовки прапорщиків і 4) від лазаретів і госпиталів для хворих і поранених вояків,—вживаються, в додаток і зміну розділу I сього Закону, правила, викладені в низчезазначених статтях (2—16).

Примітка: Участь в виборах решти військових служащих підлягає загальним правилам, зазначеним в розділі I цього Закону.

2. При утворенні військових виборчих участків командіри, окремих військових частин та начальники установ і закладів, що обслуговують військо— повинні передавати відомости, зазначені в ст. 141 в порядку цієї статті в городські або повітові комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів а ці останні керуються правилами статті 142 (п. 2 і 3).

В тому разі, коли кількість військових служащих, що лікуються в госпиталі або в лазареті для хворих і поранених вояків і осіб, що входять в штат данної установи і в ній живуть,—буде нечисленна лазарет і госпиталь може з розпорядження відповідної городської або повітової комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів, не відокремлюватись із виборчого участка місця свого перебування в військовій виборчій участок, але що-до строків складання виборчих списків, їх виправлення і оскарження вживаються нижчеподані (7—15 статті цих правил.

3. В військових виборчих участках утворюються військові участкові виборчі комісії з 7 членів і 3 кандидатів по обранню найбільших, вказаних городською або повітовою комісією, організацій по правилах ст. 137 і 142 (п. 3).

4. Військові виборчі комісії, яким надаються права і обов'язки, зазначені в ст. 140, знаходжуються при штабах або управліннях частин, що складають окремі виборчі участки.

5. В військових виборчих участках складання виборчих списків доручається полковим або відповідним їм канцеляріям і корабельним або відповідним їм комітетам, котрі в цьому разі провадять свою діяльність за відповідальністю командирів військових частин та начальників установ і закладів, що обслуговують військо, під доглядом військових виборчих комісій.

6. В лазаретах і госпиталях для хворих і поранених військових в виборчий список військового виборчого участку вписуються такі особи, що мають право участі в виборах: 1) особи, що входять в штат зазначених установ і в них живуть і 2) військові служащі, що в день складання списку там лікуються.

Примітка: Решта військових служащих користується правом участі в виборах по місцю їх перебування на загальних з усіма громадянами підставах при умові, коли вони вчасно будуть вписані в виборчий список відповідного участку данної місцевости.

7. Виборчий список повинний бути складений не пізнійш аніж за 12 день до дня виборів, оповіщений в відповідній частині перед ротами, ескадронами, сотнями і т. н. військовими підрозділами, що входять в склад данного військового виборчого участку, і виставлений для розгляду його виборцями.

8. При огляді виборцями списку в години, зазначені військовою участковою виборчою комісією, в полковій або відповідній їй канцелярії призначається обов'язкове діжурство хоч би одного члена виборчої комісії.

9. На протязі пяти день після строку, в який починається огляд виборцями списку, начальник військової частини або установи чи закладу може зая-

вляти протести, а особи, котрі користуються правом участі в виборах по військовому виборчому участку, можуть подавати скарги на неправильність або неповність цього списку.

Зазначені протести і скарги подаються до військової виборчої участкової комісії.

10. Військова участкова виборча комісія своєю владою завдовольняє, коли вони будуть визнані заслуговуючими уваги: 1) скарги на невписання тих, що скаржаться, в виборчі списки, коли такі скарги подані не пізнійш, як через 2 дні після оповіщення списку до огляду виборців (ст. 7), 2) скарги на те, що в виборчі списки записані неправдиві відомості про тих, що скаржаться.

Всі иньш'і скарги, а також протести, військова участкова виборча комісія пересилає в двохденний строк до городської або повітової комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів. До скарги або протесту комісія долучає своє пояснення.

11. За 10 день до дня виборів військова участкова виборча комісія оповіщає додатковий виборчий список.

В сей додатковий список записуються: 1) зазначені в статті 9 сих правил особи, заяви котрих визнані заслуговуючими на увагу, коли вони вчасно не були вписані в виборчий список і 2) зазначені в статті 10 сих правил особи, скарги котрих завдоволені комісією.

Додатковий виборчий список складається з додержанням правил статей 148 і 151 Зак. і ст. 6 сих правил.

Примітка. Військові чини, що після складання додаткових списків поступили на лікування до госпиталів і лазаретів, ті, що повертаються з госпиталів та лазаретів до військових частин, а також ті, що командіровані або переведені по розпорядженню начальства в склад иньших частин, можуть бути вписані в додаткові виборчі списки по новому місцю їх перебування. Ці виборці вписуються в списки до дня останнього оголошення списків, лише після їх про те заяв. При поданню заяв, вони повинні подати проходне свідоцтво або иньші відповідні документи, з котрих видно, що ці чини прибули по розпорядженню начальства. На цих свідоцтвах і документах установи, що складають виборчі списки, роблять помітку, яка свідчить про внесення в список того, хто такий документи подав.

12. Протести і скарги на додатковий список подаються в порядку статей 9 і 10 сих правил на протязі двох день після оповіщення списку до огляду виборців.

13. Протести і скарги розглядаються в двохденний строк городською або повітовою комісією по справах виборів до Українських Установчих Зборів в одкритім засіданні, порядком, призначеним для розгляду справ адміністративними суддями, згідно з статутом про адміністративні суди („Збір. узакон.“, 1917 р. ст. 692).

При сьому мають право взяти участь в справі, окрім особи, що подала протест, або скаргу, ті особи, чії виборчі права в данному разі заперечуються.

14. Постанови городської або повітової комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів можуть бути в двохденний строк опротестовані або

оскаржені в окружний суд по адміністративному відділу. При цьому, однак, подання атких протестів і скарг не спиняє виборчої праці.

15. Виборчі списки, після виправлення їх в двохденний строк, на підставі винесених постанов городської або повітової комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів, а в відповідних випадках і окружного суду по адміністративному відділу, не пізнійш, як за два дні до дня виборів, знов оповіщаються тим же ладом, що й перші списки.

16. У йменних посвідченнях, котрі видаються виборцям, що входять в склад військових частин і інституцій, адреса заміняється назвою сих частин і інституцій.

Інструкція для користування розділом першим Законом про вибори до Установчих Зборів Української Народньої Республіки.

До глави I.

Про виборчі участки.

До ст. 2.

1. Як в городах, так і в волостях поділ виборчих округ на участки повинен взагалі зостатись такий, як і при виборах до Всеросійських Установчих Зборів. Участкові виборчі комісії по можливості повинні бути організовані в кожному селі; коли ж доводиться кілька сел злучати до купи, треба дбати, щоб кожна виборча комісія обіймала територію радіусом не більш як три верстви. В селах з населенням більше пяти тисяч може бути дві виборчі комісії, так, щоб на кожную виборчу комісію припадало в середьому не більше трьох тисяч населення.

До ст. ст. 2 і 16 п. 2.

2. Про поділ повітів і городів на участки повітові і городські комісії негайно сповіщають окружну комісію. Поділ повітів і городів на участки робиться до дня початку складання списків.

До глави II.

Про осіб, котрі мають виборче право.

До ст. 3 і прим.

3. Виборчі права мають не тільки громадяне Російської Республіки, що народились ними, але також і особи, що перейшли в російське громадянство (підданство) із підданства чужих держав не пізнійш того часу, в який почались складатись виборчі списки.

4. Виборчі права мають особи, що народились не пізнійш 27 грудня 1897 року і, окрім того, ті із осіб, котрі народились не пізнійш 27 грудня 1899 року і призвані в військову службу або ввійшли в склад армії чи флоту иньшим способом, незалежним од призову, приміром: офіцери, вихованці юнкерських і військових шкіл, а також шкіл прапорщиків, вільноопреділяючі і добровольці, не виключаючи й осіб жіночого полу.

До ст. 9.

5. Особи, котрі після того, як їх вписали в виборчі списки, перейшли в підданство (громадянство) чужої держави, а також і особи жіночого полу, що вийшли заміж за підданців чужих держав, не допускаються до участі в виборах.

До глави III.

Про установи, котрі завідують переведенням виборів до Українських Установчих Зборів.

Загальні статті.

6. До всіх установ по справах виборів до Українських Установчих Зборів можна посилати чи подавати писані або словесні заяви чи запити по справах виборів; подібного роду заяви і запити в зазначені установи, окрім участкових виборчих комісій, можна робити щодня в призначені окружною комісією години.

7. Зазначена в Законі і в Інструкції робота в установах, котрі завідують переведенням виборів до Українських Установчих Зборів, починаючи з 17 дня до дня виборів (Зак. ст. 30) провадиться щодня, не виключаючи неділь і свят, котрі при вираховуванні строків рахуються як дні присутні.

8. Окружні, повітові і городські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів мають свої печатки з написом: така-то комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів. Участкові виборчі комісії можуть або мати свою печатку або мають право вживати замість неї печатки відповідної городської, участкової (районної), поселкової або волостної народньої (земської) управи.

9. Справи вирішуються в комісіях більшістю голосів присутніх членів. При рівному поділу голосів голос голови засідання дає перевагу.

10. Свої постанови в справах дійсности поданих голосів, або на подані скарги, чи то в иньших яких небудь важних справах, установи, що завідують переведенням виборів до Українських Установчих Зборів, повинні пояснити—чому саме ту, а не иньшу постанову вони зробили.

11. Участкові виборчі комісії мають право провадити своє діловодство коли се буде треба, на місцевій мові, але протоколи своїх комісій муvть бути подані відповідній повітській комісії на українській мові; иньші установи на окраїнах, що завідують переведенням виборів до Українських Установчих Зборів, виборове діловодство повинні провадити на українській мові. Однак, словесні заяви і пояснення на засіданнях комісій можна робити і на місцевих мовах.

На той випадок, коли повітській городській чи участковій комісії цілком буде не можливо по технічних умовах вести діловодство українською мовою, дозволяється вести його і мовою російською, повідомивши про це Головну Комісію.

Копії протоколів своїх засідань окружні, повітові і городські комісії повинні негайно надсилати Головній Комісії.

12. Окружні, повітові і городські комісії, як тільки розпочнуть свою роботу, повинні негайно про се, як також і про те, з кого склалась комісія, повідомити кого слід і куди слід, згідно з статтями 25 і 26 Інструкції.

Примітка. Окружні, повітові та городські комісії, коли визнають потрібним, можуть обрати голову з свого складу, негайно повідомивши: окружні комісії—Головну Комісію, а повітові і городські комісії—окружну комісію.

13. Через те, що для переведення виборчої роботи призначено трохи часу, всі установи і урядові особи повинні не гаючись виконувати законні вимоги і відповідати на запити установ, котрі завідують переведенням виборів.

Про Головну Комісію по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

До ст. 12.

14. Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів має діловодство, котре провадять люде, призначені головою Комісії.

15. Порядок роботи і всього діловодства Головна Комісія укладає сама для себе.

До ст. 13 п. 1.

16. Для догляду за вчасним організуванням окружних комісій Головна Комісія може посилати своїх членів, а також комісарів.

17. Коли Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів вирішує справи виборів в армії і флоті, вона може, на разі потреби, запрохувати представників од Всеукраїнської Ради військових депутатів і Генеральної Морської Ради.

До ст. 13.

18. Головна Комісія по справах виборів до Українських Установчих Зборів повинна скласти і опублікувати список членів Українських Установчих Зборів, не тільки тих, котрі обрані до одкриття Зборів, але також і тих, котрі будуть обрані після одкриття їх.

19. Діловодство виборів, переведених після того, як одкрилися Українські Установчі Збори, окружні комісії мусять переслати до Головної Комісії, котра передає їх Українським Установчим Зборам.

Про окружну комісію по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

До ст. 15.

20. Обовязки товариша голови окружної комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів виконує товариш голови адміністративного відділу окружного суду.

21. Секретаря обирає комісія з числа своїх членів.

22. Щоб засідання окружної комісії мало силу, треба щоб на ньому був голова комісії або його товариш і щонайменш два члени із числа тих, що зазначені в розділі I статті 15 Закону. В склад присутности обовязково мусить ввійти товариш голови окружного суду по адміністративному відділу або його заступник.

23. Представники груп виборців, що подали кандидатські списки, мають право брати участь в вирішенні і розборі окружною комісією справ, котрими вона відає, крім зазначених в пункті 9 статті 16.

24. Окружна комісія має діловодство, котре переводять призначені для сього головою комісії особи.

До ст. 16.

25. Окружна комісія постановляє, яким порядком і ладом вона і інші установи, що завідують переведенням виборів (Зак., ст. 11), повинна робити в своїй

окрузі оповіщення про строки, склад комісій, тощо, а також і про те, як треба виставляти для загального перегляду виборчі і кандидатські списки. Спосіб і порядок оповіщень і встановлювань списків повинний бути по можливості однаковий по всій окрузі, і того способу, котрого комісія вже вжила, повинна вона вживати і далі; однак се не виключає можливості вживати і иньших ще якихсь способів.

26. Про всі свої оповістки окружна комісія негайно оповіщає відповідну повітову або городську комісію. Повітова і городська комісія про всі свої оповістки оповіщає окружну комісію.

27. Для догляду за вчасним організуванням повітових і городських комісій, а також для догляду за складанням списків окружна комісія може командірувати своїх членів, а також інструкторів.

28. Протоколи про заяву кандидатських списків і про результати голосування по окрузі та поділ місць окружна комісія пересилає до Головної Комісії, а копії з протоколів разом з оригіналом діла про переведення виборів по окрузі, а також і инші матеріяли, що торкаються переведених виборів, здає на схованку до губернської народньої (земської) управи. Виборчі ж списки і картки повинні залишитись у повітових народних (земських) управах.

Про повітові та городські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів.

До ст.ст. 17 і 18.

29. Повітові і городські комісії по справах виборів до Українських Установчих Зборів обирають з свого складу товариша голови та секретаря. Щоб засідання повітової та городської комісії мали силу, треба щоб на ньому був голова, або його товариш і що найменш два члени комісії.

До ст. 19.

30. За-для догляду за вчасним утворенням участкових комісій і за складанням списків, а також за правильністю їх оповіщення до загальної відомости повітові і городські комісії можуть командірувати своїх членів, а також інструкторів.

31. Поділ справ для докладу їх повітовій або городській комісії між її членами робиться головою комісії, при чому доклад по протестам і скаргам доручається переважно мировим суддям, які входять в склад комісії.

Про участкові виборчі комісії.

До ст. 20.

32. Члени участкової виборчої комісії повинні бути призначені управою не пізнійш як за сім день до дня виборів з числа письменних виборців участка. При цьому управа визначає, хто з них має бути головою, а хто секретарем комісії.

До глави IV.

Про виборчі списки.

До ст. 24.

33. В тих городах, в котрих в участкові (районні) думи та управи, складання виборчих списків по окремих участках города може бути городською думою доручено відповідним участковим (районним) управам.

34. Для збирання відомостей про жителів виборчого участка городські, участкові (районні), поселкові та волостні народні (земські) управи, або установи, що заміняють їх, можуть вимагати відомостей від управляючих домами, або домових комітетів, там де вони є, від власників, арендаторів, управляючих нерухомими маєтками, від міліції, урядових та громадських установ і урядових осіб.

Установи, що складають списки, вживають заходи до в'яснення, чи не підпадають окремі особи під умови, які їх позбавляють виборчих прав, для чого сим установам даються права вимагати відомости від судових установ, в'язниць, чинів міліції, урядових осіб, які відають справками про судимість.

35. На протязі усього часу складання списків виборці, котрі живуть в данному виборчому участку, не позбавляються права прохати про внесення їх до виборчих списків, подаючи про це заяви, разом з відомостями, котрі зазначені в ст 29 Закону.

Про день, в який починається складання списків.

До ст. 26.

36. День, в який має початись складання списків, повинний бути призначений Головною Комісією так, щоб від цього дня до дня першого оголошення списків (Зак. ст. 30) пройшло не менш семи днів.

37. Про день, в який має початись складання списків, оголошується способом, зазначеним в ст. 25, при чім зазначається, на підставі яких матеріалів списки мають бути складені, яким способом і порядком, та в які строки будуть оповіщені, в яких місцях та на протязі якого часу будуть виставлені для огляду. В тому ж оголошенню вказується, що виборці можуть з свого боку подавати в місцеві управи заяви про внесення їх до списків і що особи, не внесені в сі списки, хоч би і через недогляд, не будуть допущені до участі в виборах.

Крім того, в оголошеннях мусить бути вказаний порядок обжалування списків і подачі заяв про їх доповнення, а рівно установлені для цього строки. Оголошення повинно містити в собі вказівки на відповідні статті Закону.

Про осіб, котрі повинні бути вписані в список.

До ст. 27.

38. Крім осіб, які живуть в данній виборчій окрузі, в виборчі списки вписуються і особи відсутні, як що відсутність їх тимчасова і коли сі особи зберегли якийсь звязок з данною місцевістю. Звязок цей може бути в тому, що особа зоставила в данній місцевості хатню обстанову, або має якусь посаду чи якісь в цій місцевості певні заняття.

39. Чини залізничних кондукторських бригад, машинисти, особи, котрі служать на річних і морських кораблях, включаються в списки по тім участкам, де вони мають хатню обстанову чи сім'ю. Особи, котрі не мають осілости ні в одному виборчому участку, можуть, після їхніх заяв, вноситись в виборчі списки тільки одного якого небудь участку, коли такі заяви було зроблене в строк, зазначений в статті 28 Закону.

До ст. 28.

40. Особа, котра прибула в межі виборчого участку пізнійше дня, в котрий було приступлено до складання списку, в заяві про внесення її до виборчого списку (ст. 28) повинна указати, де вона пробувала в той час, як почалось складання списку зазначеного участку, та чи відомо їй про внесення її до списків по попередньому місцю проживання. Коли заявник після поданих ним відомостей був вписаний в список по попередньому місцю проживання, то він повинен подати таку заяву про виключення його з цього списку. Одержавши заяву про включення до виборчого списку, відповідна управа повідомляє про це відповідну установу попереднього місця проживання заявника, приклавши до цього його заяву про виключення з списку, коли вона була ним подана.

Про ті відомости, котрі мають вписуватись в список.

До ст. 29.

41. Кличне прізвище, що пишеться для осіб, котрі не мають актового прізвища, означа їхнє прізвище „по вулишньому“.

42. Зазначати в списках псевдонім виборця можна лиш разом з прізвищем, в тій самій графі.

43. Проти прізвища кожного виборця проставляється номер по черзі в списках.

44. У осіб, котрі не мають ані актового ані кличного прізвища, в графі, де пишеться прізвище, проставляється їхнє ймення по батькові, яке повторюється і в графі, де пишеться ймення по батькові.

45. Коли немає доскональних відомостей про літа виборця, в списках повинно бути зазначено, що виборець матиме на день виборів не менше як 20 років. При неможливості встановити роки на підставі документів, їх можна встановити на око.

46. Крім відомостей, вказаних в статті 29 Закону, в виборчому списку повинен бути зазначений і пол виборця (в графі приміток) в тому разі, коли його не можна встановити на підставі прізвища, ймення і по батькові.

47. Виборчий список складається в двох примірниках і може бути написаний од руки, на машинці до писання або відбитий літографським чи друкарським способом. Один примірник списку переховується в управі, а після утворення участкової виборчої комісії передається в цю комісію; другий виставляється для загального огляду (Зак. ст. 30; Інстр. ст. ст. 25 і 49).

48. В виборчій окрузі, в якій корівної людности не менше одної третини загальної кількості людности, коли треба буде, допускається по постанові окружної, повітової чи городської комісії переклад виборчих списків з української на місцеву мову.

Про огляд списків.

49. Кожний може оглядати списки від девятої години ранку до девятої години вечора.

50. В волостних народних (земських) управах, а також в городських і поселкових управах повинна діжурити в зазначені управою години уповно-

важена управою особа для того, щоб давати всім, хто оглядає списки, потрібні пояснення і справки, приймати від них заяви та скарги що-до списків; крім того, городські управи можуть для сеї потреби організувати районні бюро.

Про подавання скарг, протестів і заяв що-до списків.

До ст. 31.

51. Скарги і протести на неправильність і неповність виборчих списків і заяви про їх доповнення чи виправлення повинні опіратись на міркування та данні, котрі стверджують їх ґрунтовність, в противному разі вони не розглядаються, як безпідставні.

52. Подавані протести, скарги і заяви записуються в особливий вхідний реєстр (книгу), в котрому зазначається час їх вступу, особи, що подали їх, а також коротенький їх зміст.

53. Скарги (Зак. ст. 31) і заяви (Зак. ст. 28) можна робити і словесно. В такому разі, незалежно від занесення їх в реєстр, вони вписуються в особливу книгу для словесних скарг і заяв і з них переписуються копії для пересилки по належності.

54. Час одержання скарги, протесту і заяв, налісланих по поchtі, встановляється по штемпелю поштової установи того місця, куди їх адресовано.

55. Допускається подання скарг, протестів і заяв по телеграфу, при чому вони вважаються одержаними від часу одержання їх в місці, куди їх адресовано.

56. В одержанню протестів, скарг, заяв, поданих особисто, або через нарочитого, або через довірену особу, а також зголошених на словах подавцеві або заявникові видається росписка.

57. В разі помилкового внесення в виборчий список особи, котра не має виборчого права (Зак. ст.ст. 3—6 і 10), коли до того в сій справі не було подано ані скарги, ані протесту, ані заяви, означена особа не виключається з списку, але та із завідуючих виборами установ, до якої надійшли відповідні документи, або иньші данні, які ствержують відсутність у згаданій особі виборчих прав, робить розпорядження про одмітку про це проти прізвища згаданій особи (в графі приміток) в виборчому списку, про що негайно повідомляється як ця особа, так і відповідна участкова комісія.

58. Заяви, скарги і протести, подані з пропуском установлених на це строків, повертаються подавцям з написом про те, що вони з зазначених причин полишаються без розгляду.

59. Скарги можуть подавати не тільки особи, які мають право на участь в виборах по данному участку, але й усі взагалі особи, котрі задовольняють вимоги, зазначені в Законі для участі в виборах.

До ст. ст. 31, 32 і 34.

60. Сповіднення осіб, котрі подали скарги, а також і осіб, на внесення яких до виборчого списку надійшов протест або скарга, робиться під росписку через міліцію або через розсильних.

До ст. 33.

61. Пояснення управи можуть бути написані на самому протесті або скарзі.

Про додаткові списки.

До ст. 35.

62. Додатковий список складається і оголошується тим самим способом який встановлено для основного списку.

63. Додатковий список складається з двох алфавитних списків: 1) виборців, яких не внесено в первісний список через те, що вони прибули до виборчого участку пізніше дня, назначеного для приступлення до складання списків, і 2) виборців, яких було проминуто при першому складанню списків і вписаних на підставі протесту представника, адміністративної влади або скарги, а також всіх виборців, означених в 56 ст. 28 прим.

Про розгляд скарг, протестів і заяв в повітових і городських комісіях.

До ст. 37.

64. При розгляді протесту, скарги, або заяви повітова або городська комісія обмірковує справу в межах надійшовших протестів, скарг, або заяв.

65. Повітові і городські комісії свої постанови негайно надсилають відповідним управам, в особливо пильних випадках, по телеграфу.

Про оскарження постанов повітових і городських комісій.

До ст. 38 і 39.

66. Протести і скарги на постанови повітових і городських комісій подаються через ці комісії і тогож дня пересилаються з поясненнями до адміністративних відділів окружних судів. Пояснення ці можуть бути написані на самому протесті чи скарзі.

67. Присуди свої окружний суд сповіщає негайно в належну управу, в особливо пильних випадках по телеграфу.

Про остаточне оголошення і виправлення списків.

До ст. 40.

68. Виправлення виборчих списків (Зак. ст. 40) робиться з розпорядження відповідних городських поселкових або волостних народніх (земських) управ таким способом: управа, одержавши офіційльні відомости про зроблену постанову повітової чи городської комісії, а в належних випадках і окружного суду по адміністративному відділу про виключення якої небудь особи з виборчого списку перекреслює зазначену особу на основному (Зак. ст. 30) або додатковому списку (Зак. ст. 35) чорнилом; при цьому, в особливій графі для приміток зазначається, за підписом особи, котра зробила поправку, установа, котра винесла згадану постанову і час, в який була зроблена ся постанова. Колиб постановлено було виправити або змінити внесені в список відомости про виборця, вони виправляються тим же способом чорнилом, також з підписом і з вказівкою в особливій графі на сю постанову. Зазначені помітки про виключення або виправлення робляться з належними підписами, як на тому примірникові, який переховується в управі, так і на тому примірникові, якого виставлено для огляду (ст. 49). Разом з виправленим примірником, на випадок численних і нерозбірних поправок і т. н., виставляється також заново переписаний і завірений цілий виправлений список, або його частина.

Для осіб, котрих не було внесено а ні в основний, а ні в додатковий список, але котрі були визнані відповідними постановами підлягаючими внесенню до списку, складається, принаймні в двох примірниках, особливий додатковий список по формі, встановленій для виборчого списку і можливості з додержанням алфавитного порядку прізвищ; при цьому зазначаються і постанови, в силу котрих особи ці внесені в список. Оголошення виправлених списків, разом з додатковим списком уперше внесених, на підставі постанов, виборців відбувається з додержанням статті 25.

До глави V.

ПРО КАНДИДАТСЬКІ СПИСКИ.

Про осіб, котрі підписали список.

До ст. 43.

69. Особа, що підписала кандидатський список, повинна мати під час подачі заяви виборче право. Наступивша опісля втрата підписавшим виборчих прав або його смерть не позбавляє сили його підпису.

70. На кандидатському списку або на доданому до нього аркуші повинні бути зазначені про кожного з підписавших його осіб (Зак. ст. 43) відомости, котрі одмічаються про виборців в виборчому списку (Зак. ст. 29). З'окрема, псевдонім підписавшого може бути вказаний лише разом з прізвищем.

71. Округна комісія робить перевірку як власноручности підписів заявників кандидатського списку, так і правильности поданих про них в списку або в долученому до нього аркуші відомостей тільки тоді, коли в власноручности або правильности цих відомостей виникає сумнів.

72. Підпис особи, котра заявлена кандидатом і в тій же виборчій окрузі підписала який небудь кандидатський список, вважається недійсним.

До ст. ст. 43, 45.

73. Особа, що підписала кандидатський список, не може взяти свого підпису назад і всі заяви про одмовлення від данного ним підпису округна комісія полишає без жадних наслідків.

74. До строку, зазначеного в статті 42 Закону, нові особи можуть приєднатись до групи, котра заявила кандидатський список.

Про кандидатів.

До ст. 43.

75. Посвідчення підписів кандидатів на заяві про їхню згоду балотіруватися не вимагається.

76. Відомости про місце проживання кандидатів, котрі в діевій армії, заміняються вказівкою військової частини або установи, в якій сі особи перебувають.

77. Коли до строка, зазначеного в ст. 50, не поступить заява про згоду кандидата балотіруватися по данному спискові, кандидат сей із списку викреслюється, а нумерація в кандидатському списку відповідно міняється.

До ст. 48.

78. В разі заяви в списку кандидатом особи, вписаної кандидатом в список, заявлений раніш, окружна комісія не пізнійш, як на третій день радить групі через її представника (Зак. ст. 50) або замінити такого кандидата іншою особою, або виключити його з кандидатського списку. Як що не пізнійш, авіж за 12 день до дня виборів (Зак. ст. 50), згаданий кандидат не буде виключений із того або другого списку, кандидатура його визнається недійсною в списку, котрий заявлено пізнійш.

Про представників груп, що заявляють список

До ст. 44.

79. Представник, що заявляє кандидатський список групи, котра обрала його для зносин з окружною комісією, має бути вказаний при самому заявленню списку; особи ж, уповноважені групою на участь в повітових і городських комісіях, можуть бути вказані як при самому заявленню списку, так і після.

Всі зносини від імени групи з комісіями по справах виборів провадяться через вищезгаданого представника її. Він же має право вказувати представників групи в склад повітових, городських і участкових виборчих комісій. Такі заяви подаються представником групи в окружну комісію, або безпосередно в ту комісію, склад якої поповнюється представником групи.

80. На випадок хвороби або відсутности представників групи (ст. 82) до них призначаються заступники.

81. Особи, що значаться кандидатами в члени Українських Установчих Зборів, не можуть бути представниками заявившої кандидатський список групи, або особами, призначеними єю для участі в комісіях.

82. Представники груп в складі комісій по справах виборів і участкових виборчих комісій зазначаються із числа виборців по даній окрузі.

Про порядок подавання і оповіщення списку.

До ст. 49.

83. День, у який починається подача кандидатських списків, зазначається Головною Комісією. Кандидатський список подається власноручно, представником групи чи його заступником або першим, хто підписав список, до окружної комісії в оригіналі і в двох копіях. Одна копія виставляється в помещенні комісії, а друга повертається заявникам з роспискою одного з членів окружної комісії про прийняття комісією списку.

84. Заява про включення в кандидатський список окрім українського тексту також і перекладу його на зазначену групою мову, повинна бути подана разом з кандидатським списком. При цьому прикладається текст перекладу і зазначається технічно можливий до виконання спосіб його надрукування.

85. Як тільки кандидатський список прийнято під росписку (Зак. ст. 49, Інстр. ст. 83), ніяких змін в спискові робити не можна, окрім випадку, зазначеного в статті 50 Закону.

До ст. 51.

86. Про кожний заявлений кандидатський список окружна комісія повинна зробити особливу постанову, в котрій зазначається:

- 1) день і година, в котрі було подано список;
- 2) назва групи або організації, котра заявила список;
- 3) чи є згода всіх кандидатів на їхню кандидатуру, коли є згода не всіх, то згоди яких саме кандидатів немає;
- 4) число кандидатів, а також, чи відповідає воно законним вимогам (Зак. ст. 46);
- 5) порядок розміщення кандидатів в списку;
- 6) число осіб, що підписали список;
- 7) імя, по батькові, прізвище, професія і місце проживання як особи, котра є представником групи в окружній комісії, так і його заступника, як що його зазначено;
- 8) чи заявила група, котра подала список, про включення в кандидатський список перекладу його на зазначену групою мову, чи долучено текст перекладу і чи зазначений технічно-можливий до виконання спосіб надрукування тексту перекладу.

9) зазначені в пункті 7 відомости про представників групи в повітових і городських комісіях і їхніх заступників, як що ті і другі були вказані разом з заявою списку;

10) чи відповідає список законним вимогам і коли відповідає, то під яким черговим номером має бути опублікований; коли ж список зазначеним вимогам не відповідає, то при цьому (10) пункті долучається постанова комісії про пораду представникові групи виправити хиби в списку (Зак. ст. 50).

87. Списки виставляються і публікуються порядком, зазначеним в ст. 25.

88. Одержавши заяву, котрою усуваються хиби списку (Зак. ст. 50), окружна комісія в особливій постанові зазначає про те, чи подана ся заява в свій час, чи виправлені в ній хиби списку, чи треба його через се опублікувати і як що треба, то під яким черговим номером.

89. Як що зазначена в ст. 50 Закону заява не надійде в призначений сею статтею час, то окружна комісія робить про се особливу постанову.

Про поєднання списків.

До ст. 53.

90. Про кожне поєднання списків Головна Комісія оповіщає способом, зазначеним в ст. 25, а також повідомляє про се ті окружні комісії, кандидатські списки яких ввійшли в склад поєднання.

91. Заяви про поєднання списків повинні бути підписані представниками груп (Зак. ст. 45), котрі заявили поєднувані списки.

92. Надіслану в Головну Комісію і розглянуту нею заяву про поєднання списків назад взяти не можна.

93. Підписи всіх представників груп, котрі еднаються, можуть бути зроблені або на одній заяві, або на різних, але тотожних своїм змістом.

До глави VI.

Про виборчі картки, конверти для них і йменні посвідчення.

До ст. 58.

94. Конверти, призначені для вкладування виборчих карток, котрі подаватимуться в однім і тім же участкові, повинні бути однакової форми і з прикладеннями до них однаковими печатками.

До ст. ст. 58, 59 і 61.

95. Конверти для виборчих карток зготовляються, по можливості, для всеї округи, по безпосередньому розпорядженню окружної комісії, котра прикладує до них свою печатку і розсилає їх в потрібнім числі або повітовим і городським комісіям або безпосередньо городським, псселковим і волостним народним (земським) управам, зважаючи на те, що зручнійше. Тоді, коли по місцевим умовам, зготовлення конвертів окружна комісія доручила повітовим і городським комісіям (Зак., ст. 16 п. 5) до конвертів сих прикладається печатка тієї повітової чи городської комісії, з розпорядження котрої конверти були виготовлені, і сими ж комісіями вони розподіляються по управах. В разі потреби, на конвертах можуть накладатися печатки повітових та волостних народних (земських) управ.

До ст. 61 і 62.

96. В городах, в котрих в участкові районні управи, городська управа може доручити сим управам як заготовлення йменних посвідчень для виборців, так і доставку або видачу виборцям зазначених посвідчень і виборчих карток.

До ст. 62.

97. Виборчі картки і йменні посвідчення, котрі надсилає управа, повинні бути передані нею до рук виборця особисто, а коли його не буде дома, повинні бути нею полишені кому небудь з домашніх, або завідуючому маєтком чи домом, в котрому він живе.

98. Йменні посвідчення можуть бути видані в управах не тільки самим виборцям, але й особам, котрі мають від них довіренности з засвідченим підписом.

Про поміщення для переведення виборів.

До ст. 64.

99. В городах, де не можна мати поміщення для виборів в межах виборчого участку, таке поміщення може бути призначене в однім з сусідніх участків, однак, тільки з дозволу відповідної городської комісії.

100. В виборчій поміщенні на місці, приступному до обглядування, повинний бути вивішений список членів участкової виборчої комісії.

До ст. 74.

101. Зачинене або одгорожене поміщення, споруджене для вкладування виборчих записок в конверти, має бути настільки освітлене, щоб в ньому можна було читати виборчі записки. Воно повинно бути влаштовано так, щоб не можна було бачити руху рук особи, котра вкладає виборчу записку в конверт; для сього ці поміщення мають бути одгороджені дошками або непрозорою

матерією не менш двох аршинів од долу; в цьому поміщенню повинен стояти стіл і бути скринька для невикористаних виборчих записок. Зазначене поміщення повинно мати тільки один хід, так щоб присутні могли бачити, що в це поміщення не може ввійти ніхто, окрім виборця, котрий в даний час вкладає в конверт свою виборчу картку.

102. В виборчій поміщенні повинні бути окремі місця для сторонніх осіб, з тією умовою, щоб особи ці, маючи змогу бачити роботи по переведенню виборів, ні в чім не завважали правильному ходу їх.

103. Скриньки для вкидання виборчих записок робляться з дерева, картону або якого небудь міцною матер'ялу.

104. З розпорядження окружної комісії у всі участкові виборчі комісії надсилається заздалегідь і у всякому разі не пізнійш дня одкриття їхньої роботи, Закон про вибори і Інструкція.

Про переведення голосування.

До ст. 66.

105. Члени участкової виборчої комісії повинні бути на місці в свій час і у всякому разі не пізнійш, як за півгодини до часу призначеного до початку подавання голосів.

106. Серед трьох членів комісії, присутніх на засіданні участкової виборчої комісії, повинні бути голова і секретарь комісії. Виходити з засідання ці особи можуть на самий короткий час, при чім голова може кидати засідання не инакше, як передавши головування одному з членів комісії.

До ст.ст. 67, 72, 75 і 76.

107. Засідання участкової виборчої комісії тягнеться без перерви з часу його одкриття перед початком подавання голосів до його закриття після того, як запечатаються скриньки. Допущення виборців в виборче поміщення починається рівно о 9 годині ранку в городах і поселках і о 8 годині ранку в волостях, і припиняється в перші два дні виборів рівно о 9 годині вечора в городах і поселках і о 8-мій годині вечора в волостях, а на третій день о 2-ій годині дня.

До ст. 73.

108. Голова комісії не допускає до голосування вписаних в виборчі списки осіб, коли вони по офіційальним даним втратили на день виборів свої виборчі права (Зак. ст. 9), або на підставі присуду окружного суду по адміністративному відділу мають бути виключені із виборчих списків.

109. Особи, не внесені в виборчі списки, можуть бути допущені до участі в виборах, як що вони подадуть присуд окружного суду, котрим встановлюється або відновлюється їхнє виборче право; зазначені особи можуть не подавати йменного посвідчення. Виборчі картки даються їм після того, як вони подадуть згаданий присуд суду.

110. Як що до виборів прийде особа, не записана в виборчий список, а також коли виникне сумнів що-до особи виборця, котрий хоч би й подав йменне посвідчення,—особа виборця повинна бути посвідчена при вході його в поміщення, де відбуваються вибори. Спосіб посвідчення особи виборця встановлює участкова виборча комісія, яка вирішує всі питання і сумніви що-до сього, котрі виникають. Постанови виборчої комісії про позбавлення прийшовшої на

вибори особи права подати виборчу записку повинні бути списані в протокол, з зазначенням законних підстав. Виборцеві надається право доводити, що він є той, за кого себе видає, всіма законними способами.

До ст. 74.

111. До столу, біля котраго стоїть виборча скринька, виборці підходять по черзі, для додержання котрої біля стола ставляться, на разі потреби, загородки і ґрати.

До ст. 76.

112. Голова участкової комісії може запрохувати окремих виборців для підрахування голосів разом з членами комісії і під їхнім доглядом.

До ст. 77.

113. Згідно з пунктами 1 і 3 статті 79 Закону вважаються недійсними, межі иньшими картки, в котрих не зазначений нумер списку.

Про протокол участкової виборчої комісії і її роботу.

До ст. 80.

114. Протокол участкової виборчої комісії пишеться на бланку, одержаному від повітової або городської комісії, по зразку, встановленому Головною Комісією. До нього долучається і додатковий протокол, котрий пишеться в разі, зазначеному в статті 121.

До ст. 81.

115. Виборчі картки, зазначені в 1—3 пунктах 81 статті і визнані за дійсні, складуються, шнуруються, нумеруються, припечатуються і вкладаються в той же самий пакет.

116. Коли всіх голосів полічити в один день не можна, то після написання протокола про число карток: 1) вийнятих із скриньки, 2) визнаних за дійсні, 3) визнаних за недійсні, 4) визнаних за сумнівні і 5) переглянутих,— всі конверти і виборчі картки складуються в осібні пакети і припечатуються печаткою комісії або управи. Тим же ладом припечатуються і скриньки з невийнятими картками.

До ст. 82.

117. Про кожне виборове переведення, яке надійде з участкових виборчих комісій, повітова або городська виборча комісія складає особливу постанову.

В тій постанові: 1) зазначається день і година одержання протоколу участкової виборчої комісії разом з виборовим діловодством; 2) вказується, чи відповідає протокол вимогам Закону і Інструкції і чи всі необхідні документи і додатки знаходжуються в сьому діловодстві; 3) складається висновок комісії в справі питання про признання участковою комісією дійсними або недійсними поданих виборчих карток. Оскільки повітова, або городська комісія поділяє висновки участкової виборчої комісії, своїх постанов вона може й не мотивувати, але також може в додаток догадок виборчої комісії або замість їх доводити свої; висновки повітової або городської комісії можуть торкатися не тільки окремих записок, але й їх груп в тому разі, коли постанову виборчої комісії повітова або городська комісія касує на одній і тій же підставі; до однієї і тій же груп записок не можна рахувати тих записок, які подано за ріжні кандидатські списки, крім визнаних одногосно участковою комісією не дійсними. (Зак. ст. 81, п. 4; Інстр. ст. 115).

До ст. 83.

118. В протоколі повітової або городської виборчої комісії зазначається:

1) назва виборчої округи (і губернії, коли округа складається з кількох губернь) і повіту або міста;

2) склад комісії з зазначенням голови, його заступника (товариша) і секретаря, а також осіб, які входять в склад комісії від тих груп, що заявили кандидатські списки;

3) в які дні провадились засідання комісії, в які години засідання розпочинались і в які закінчувались;

4) крім того, по кожному виборчому участку показується кількість дійсних голосів, поданих за кожний список і загальна кількість голосів, визнаних недійсними.

Виборчі участки.	Кількість дійсних голосів.						Кількість недійсних голосів.
	№№ кандидатських списків.						
	1	2	3	4	5	6	
1							
2							
3							
Всього							

5) в протоколі зазначаються окремі події, коли вони були під час діяльності комісії;

6) протокол повинен бути підписаний головою і членами комісії.

До глави VII.

Про встановлення результатів виборів.

До ст. ст. 85—88.

119. Виборчим знаменником (Зак. ст. 87) зветься число, що означає саму меншу кількість голосів, котра в данній виборчій округі визначається за вистарчаючу для того, щоб визнати кандидата обраним в члени Українських Установчих Зборів.

120. Щоб знайти виборчий знаменник, треба число голосів, поданих за кожний кандидатський список, розділити по черзі на одиницю, на 2, на 3, на 4 і т. д. При цьому, число голосів по кожному списку треба ділити стільки разів, скільки осіб треба обрати од данної округи. Таким побитом, останнє число, на котре треба ділити, рівняється числу членів Українських Установчих Зборів, котре треба обрати в данній округі. Коли під час якого небудь поділу одержується частка з дробом, то замість цього дробу до цілого числа додається одиниця. Одержані од цих поділів частки, по кожному кандидатському списку окремо, пишуться рядками, в порядку їхнього зменшення, себто, попереду в кожному рядкові пишеться число голосів, поданих за данній кандидатський

список (або, се все одно, частка від поділу сього числа на одиницю), потім частка сього числа від поділу на 2, потім частка від поділу його на 3 і т. д. Після сього із всіх сих рядків, одержаних окремо по кожному списку, компонується новий загальний ряд, в котрий вписуються числа з зазначених вище рядків в порядку їх зменшування, незалежно від того, по якому кандидатському списку вони одержані. Виборчим знаменником визнається те число, котре в сьому останньому ряді стоїть на тому місці, черговий номер якого однаковий з числом членів Українських Установчих Зборів, котре має бути обране в данній окрузі.

121. Для того, щоб узнати скільки членів Українських Установчих Зборів припадає на кожний кандидатський список, треба число голосів, поданих за кожний список, розділити на виборчий знаменник (Зак. ст. 87).

Коли під час якого небудь такого поділу зостається якийсь лишок, то він зоставляється без уваги.

122. Коли число, що стоїть в зазначеному в статті 120 загальному ряді чисел на тому місці, котре відповідає числу членів Установчих Зборів, яке треба обрати, повторюється в зазначеному ряді двічі або тричі, то при поділі місць межі списками перевага оддається списку, за котрий подано більше голосів, а при однаковім числі голосів питання вирішується жеребом (Зак. ст. 87)

До ст. 94.

123. Посвідчення, котрі видають окружні комісії членам Українських Установчих Зборів, пишуться по зразку, встановленому головною комісією.

З оригіналом протоколу згідно:

Тов. Голови Української Центральної Ради **Ан. Ніковський.**

Секретарь **Я. Левченко.**

Зтвердив: Генеральний Писарь України **О. Лотоцький.**

2792-29

BC 2682 H

QX
A17

ch